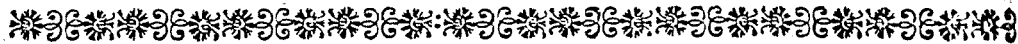

Lyste der PREDIKANTEN van CHAAM.

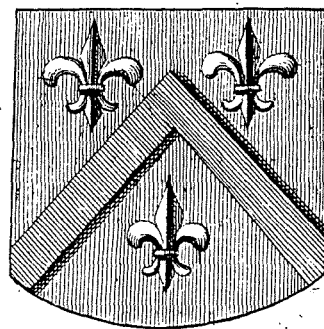
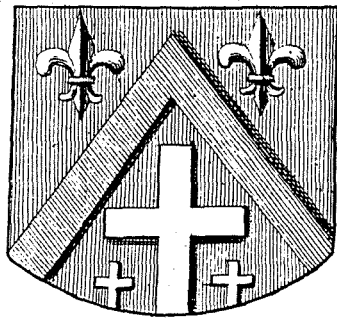
1643.	1697.
Paulus Episcopus, <i>Vertrocken naar</i> 's Gravemoer 1648.	Theodorus van Hagendyck, <i>eerst</i> <i>Adjunct, Gestorven</i> 1714.
1649.	1715.
Theodorus Winkelmans, <i>Vertrocken naar</i> <i>Oosterhout.</i> 1658.	Petrus Becude, <i>Vertrocken naar</i> <i>Alphen</i> 1736.
1659.	1736.
Abraham Santvoort, <i>Gestorven</i> 1669.	Antonius Soutkast, <i>Vertrocken naar</i> <i>Indien,</i> 1741.
1670.	1743.
Adrianus van Hagendyck, <i>Gestorven</i> <i>ven</i> 1703.	Johannes Huyberts.

Onder deze Heerlykheid behoort *Snyders Chaam*, een Gehucht met een Kapel ter eeren van de H..... gesticht, welke tans een aanhangzel van de Kerk van Chaam is, en by eenen en den zelfden Predikant bedient wordt.

De Rechtbanck van Chaam maakt uyt een gedeelte van die van Alphen, doch de geltmiddelen van dit Dorp worden in 't byzonder bestiert door zes Gezwoorens.

VIII. H O O F T S T U K.

Beschryving der Heerlykheden ZUNDERT en RYSBERGEN.

Zundert, een vol Leen van Brabant, 't gene byzonder verheven wordt, legt omtrent drie uren ten Zuidwesten van Breda, aan de heirbaan naar Antwerpen, en is een groote Heerlykheid, voor veele eeuwen verscheiden in twee Regtsgebieden, welke door de Heeren van Breda, voor een gedeelte in pandschap, en voor een gedeelte in eygendom bezeten worden.

Proeven
n. 50.

Jan van Polanen, Heer van de Leck en Breda, verkreeg het eene gedeelte, in 't jaar 1387, van Johanna Hertogin van Brabant, mits aan haar verstrekkende duyzent Francken, munte des Konings van Franckryck, waar voor zy aan den zelve haare Heerlykheden van Groot en Klein Zundert, enz. verpande. Uyt dien hoofde gaf Antoni, Hertog van Brabant, namaels in 't jaar 1409, aan Engelbrecht, Graaf van Nassau, de macht, om te Zundert onder den Hertog Rechten en Rechtbancken aan te stellen.

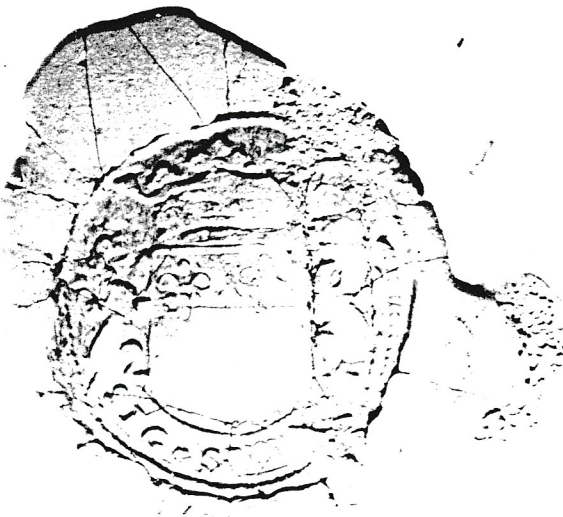
Het

Het an
matig Hu
van Coud

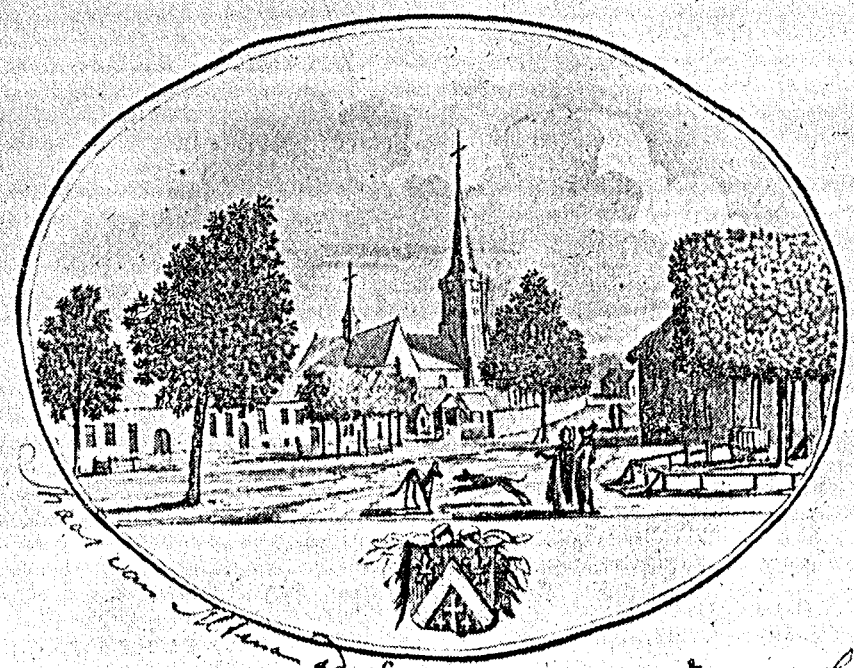
„ Cont
„ van Cc
„ Kercke
„ myn ot
„ van Zu
„ mael-
„ bleven
„ wen va
„ ge voo
„ ons He
„ Julio.

Dit Hu
zeer veri
van Zunc
ruchte C
deze Hee
gebleve
der Marc
in wisseli
tegen 't l
Welck V
ven, geg
Het o
nomen,
Meyer e
Voorhee
schil ger

„ Op
„ vyftic
„ Michi
„ Princ
„ forme
„ onder
„ daer
„ ren,
„ Dorp
„ gen,
„ Corne
„ Lodd
„ Anth
„ bancl
„ 50. j
„ Zund
„ man
„ ken
„ voirt
„ als h
„ de o
„ fen
„ rend
„ gein
„ gem
„ ande
„ getu
„ van

BEWAARPLAATS	ARCHIEF/COLLECTIE	INV./CAT.NR.	FOTONEGATIEF PLAATS EN NR.	AFGIETSEL PLAATS	NR.	
RANB	Prov. Best.	4307	9.1.1-6.2	Eigendom Stichting BRABANTS HEEM		
DATUM: z.d. (1838/9)		ZEGEL VAN Zundert				
		FUNCTIE				
		RANDSCHRIFT SIG. SVN T				
		ZEGELCLAUSULE				
		VOORSTELLING				
MATERIAAL	KLEUR	VORM	MAAT	STAAT	BEVESTIGING	CONTRAZEGE
L	R	O	3,2 x 3	JP	O	-

Es: Breda

Maas van Altona ad. S:

Het wapen d' Zelverer Lelyen in d. boeven
 Raete Onder een Zilver Kruys en twee
 Klypen onder een Schuyde harte van groen
 Op een Foud veld
 Groot Landt bij de deint van de bytgraving
 Het wapen van Natten

19. De Molenstraat, gezien vanuit het noorden. Naar een aquarel van Maas van Altona (einde 18e eeuw) in het Prentenkabinet der Bihl. van het Prov. Gen.

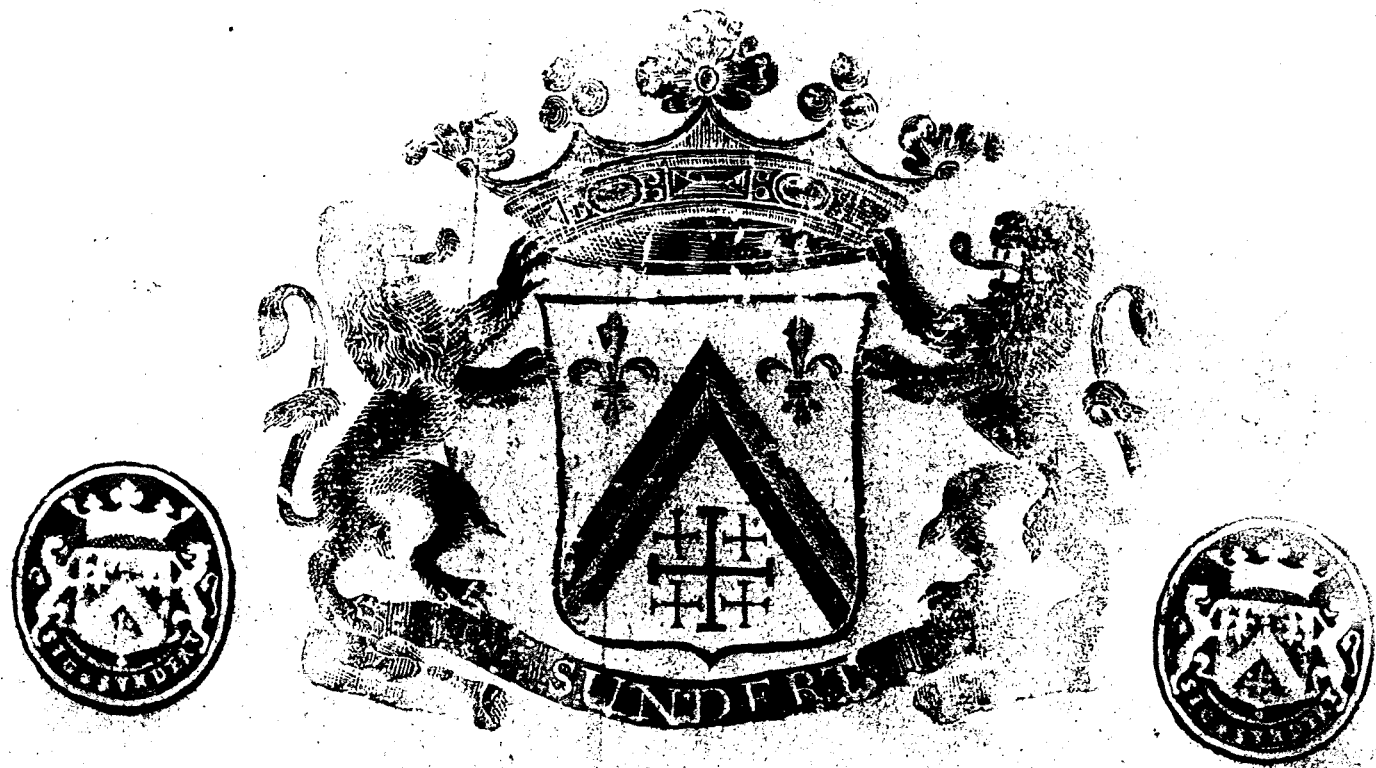
*na overstemming met
originaal.
23-5-'66
Hl.*

VAN WEGE DEN KONING.

DE HOOGE RAAD VAN ADEL, gebruik makende van de macht aan denzelfven verleend, bij besluit van den 20sten Februari 1816, bevestigt bij dezen de Gemeente van ZUNDERT, ingevolge het, door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende Wapen:

Zijnde van Lazuur, beladen met een chevron en verzeld en chef van twee leliën en en pointe van een Jerusalemskruis, gekantonneerd met vier diergelijke kleinere, alles van goud. Het schild ter wederzijde vastgehouden door een klimmende leeuw en gedekt met eene kroon, mede alles van goud.

Gedaan in 's-GRAVENHAGE, den 16^{en} Juli 1817.

636.

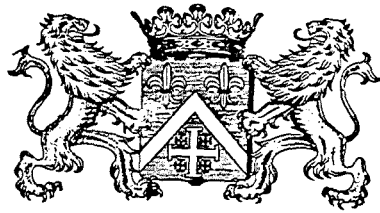
VIII. Gemeentewapen van Zundert.

VANWEGE DEN KONING

De Hooge Raad van Adel, gebruik makende van de magt aan denzelven verleend, bij Besluit van den 20sten February 1816, bevestigt bij dezen de Gemeente van Zundert, ingevolge het door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende Wapen:

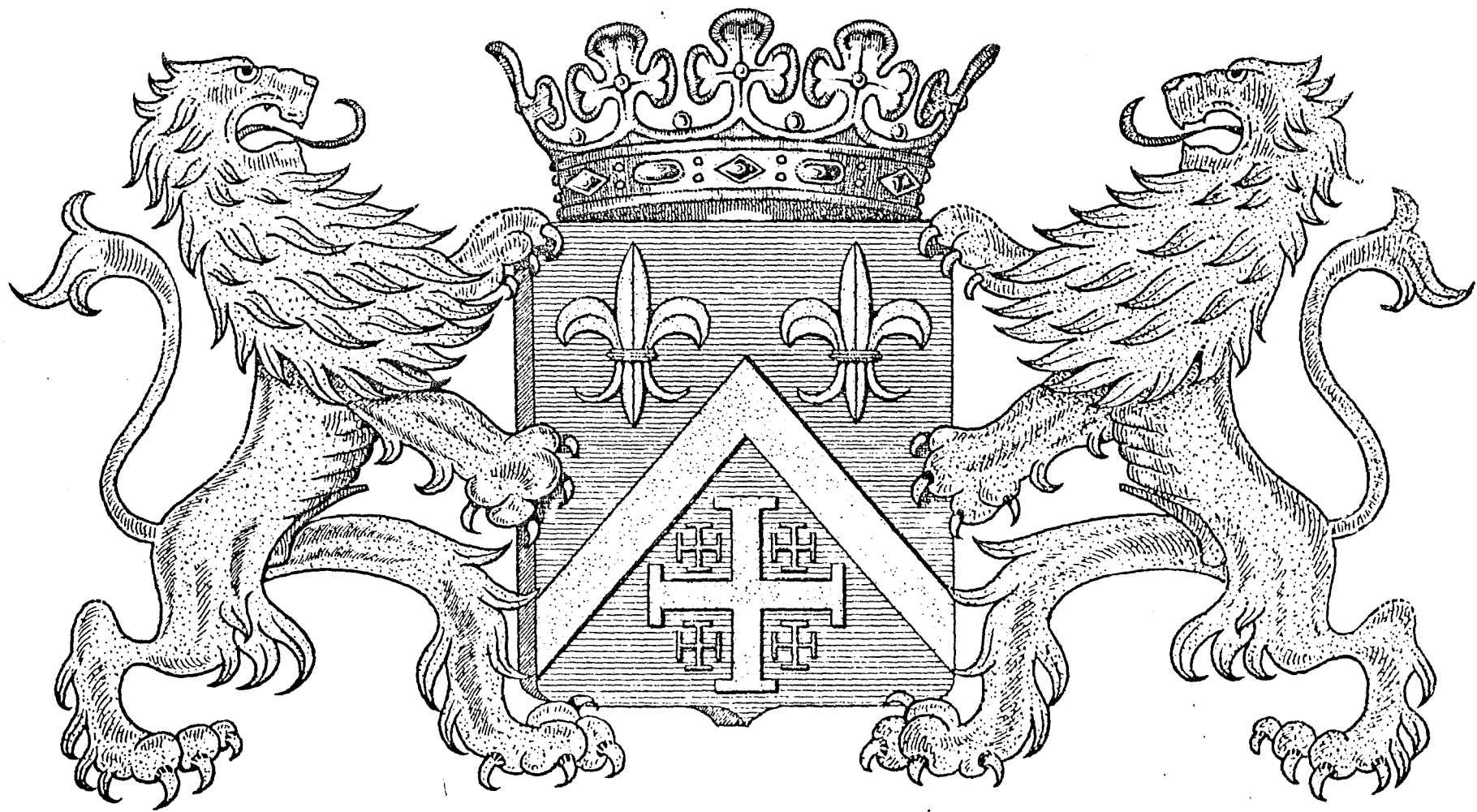
zijde van lazuur, beladen met een chevron en verzeld en chef van twee leliën en en pointe van een Jerusalemskruis, gekantonneerd met vier diergelijke kleinere, alles van goud. Het schild ter wederzijde vastgehouden door een klimmende leeuw en gedekt met eene kroon, mede alles van goud.

Gedaan in 's-Gravenhage, den 16en July 1817.

IX.

XI.

HET WAPEN VAN ZUNDERT

De vorm van het wapen van Zundert is bekend sinds het einde van de zeventiende eeuw. Toen schafte men zowel voor Zundert als voor Rijsbergen een zegelcachel aan. Op beide zegel is een wapenschild afgebeeld, dat weerszijden door een leeuw gehouden wordt en bekroond is met een kroon van drie bladeren en tweemaal drie parels. Op een banderol onderaan zijn de dorpsnamen aangebracht.

De kleuren zijn bekend uit de **Beschrijving der stadt en lande van Breda** door Th.E.van Goor ('s-Gravenhage, 1744). Zij bestaan voor ieder dorp in een veld van keel(rood) beladen met een keper van sinopel(groen). Op het wapen van Zundert is de keper vergezeld : bovenaan van twee zilveren lelies; onderaan van drie kruizen (dit moet echter zijn: één groot kruis, binnen de armen vergezeld van vier kleine kruizen, een Jeruzalemkruis dus). Volgens een tekening van Maas van Altena (einde 18e) kwam het als zodanig voor op een uithangbord van een uitspanning aldaar. Wellicht was dit schild primitief geschilderd. Het wapen van Rijsbergen verschilde slechts van dat van Zundert doordat in de schildvoet één lelie voorkwam i.p.v. het Jeruzalemkruis. Wat de betekenis betreft is het navolgende op te merken. Beide wapens vertonen in hoofdzaak figuren en kleuren van het wapen van de familie Van Aarschot-Schoonhoven (in keel drie zilveren lelies). De keper is waarschijnlijk genomen uit het wapen van de abdij van Tongerlo(B.) die in goud drie kepers van keel voerde. Op het schild van keel geplaatst, werd dit breukteken in een afwijkende kleur voorgesteld. Breuktekens zijn niet onderworpen aan de heraldische regel, dat geen kleur op kleur mag voorkomen. Het Jeruzalemkruis verwijst vermoedelijk naar het indertijd zo belangrijke Sint Sebastiaansgilde. De familie Van Aarschot-Schoonhoven bezat de heerlijkheid Zundert- Hertog tot 1464, toen de laatste erfgename haar rechten verkocht aan Jan IV, graaf van Nassau heer van Breda, in ruil tegen rechten in Lummen (B.).

In 1815 zond het gemeentebestuur van Zundert desgevraagd enige wrijfafdrukken van het zegelcachel en van een grotere afbeelding van het wapen ter bevestiging in. (Archief van de Hoge Raad van Adel te 's-Gravenhage). Daarna is de gemeente op 16 juli 1817 bevestigd in een wapen, waarvan het schild niet de Zundertse maar die van het rijkswapen (goud op azuur[blauw]) vertoont. Ook de kroon is foutief : deze vertoont vijf bladeren in plaats van drie bladeren en tweemaal drie parels.

Ook aan Rijsbergen werd een wapen in de rijkskleuren verleend, terwijl de schildhouders en de kroon werden weggelaten. De gemeente Rijsbergen liet dit wapen verbeteren, wat bij Koninklijk Besluit van 18 november 1885, nr.10, werd bekrachtigd. Voortaan voert Rijsbergen weer het wapen in de juiste kleuren, met kroon en schildhouders; met dien verstande, dat inplaats van een keper van sinopel(groen) de voorkeur werd gegeven aan een keper van zilver.

Het ware bijzonder aan te bevelen, dat nu ook de gemeente Zundert de eigen, historisch verantwoorde kleuren weer gaat voeren. Aan de Hoge Raad van Adel ware in deze zaak

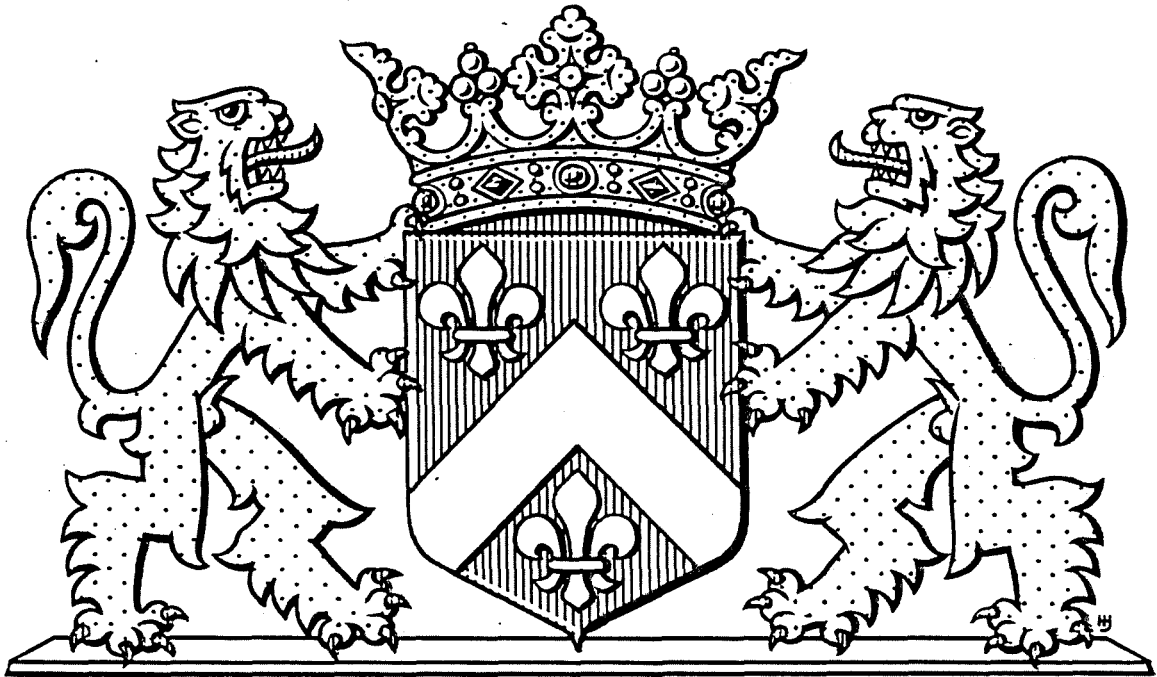
om advies te vragen, waarna een desbetreffende aanvraag bij de Kroon kan worden ingediend. Wel zou het overweging verdienen (om verwarring met het wapen van de buurgemeente te voorkomen) de kleuren en metalen om te wisselen. De beschrijving kan dan als volgt luiden :

In zilver een keper van sinopel, bovenaan vergezeld van twee lelies en onderaan van een Jeruzalemkruis, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en tweemaal drie parels en ter weerszijden gehouden door een leeuw van goud, getongd en genageld van keel.

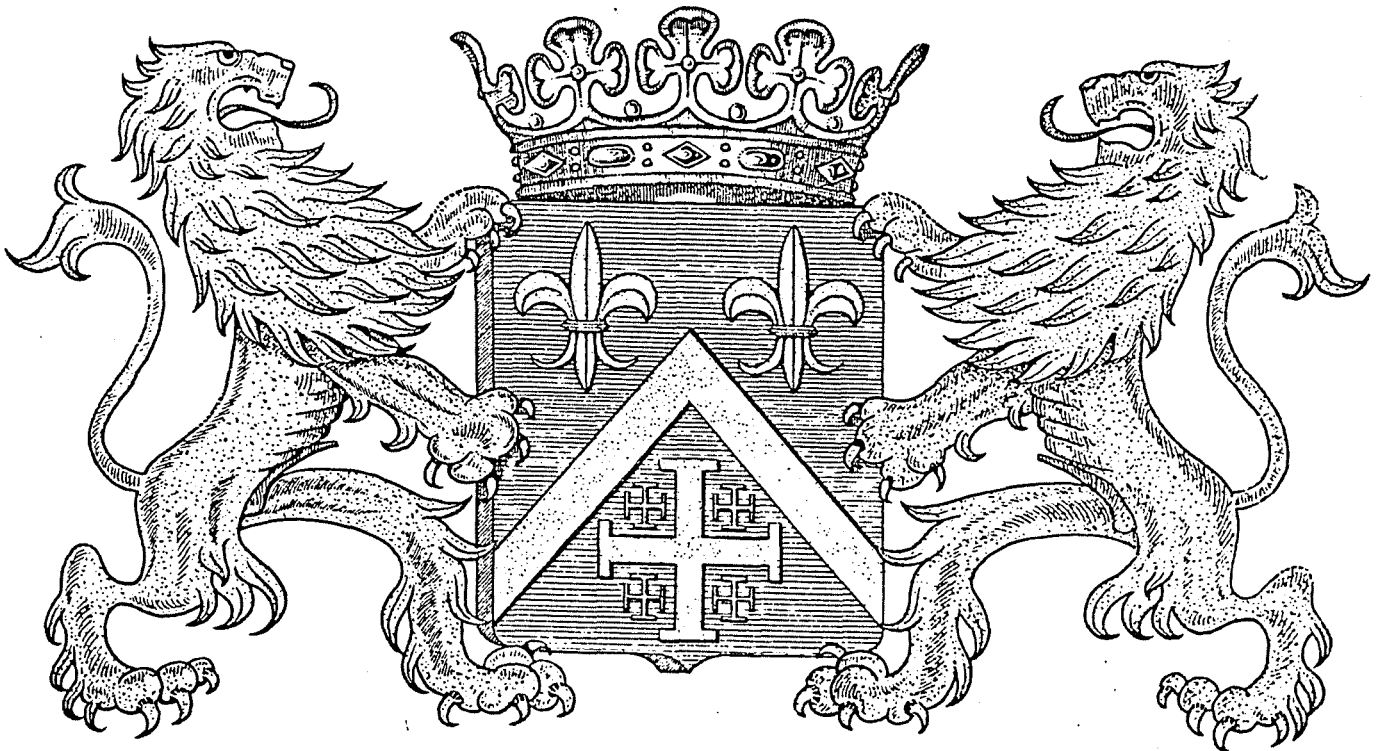
Na de verlening van een nieuw wapen kan de procedure tot instelling van een nieuwe gemeentevlag worden begonnen.

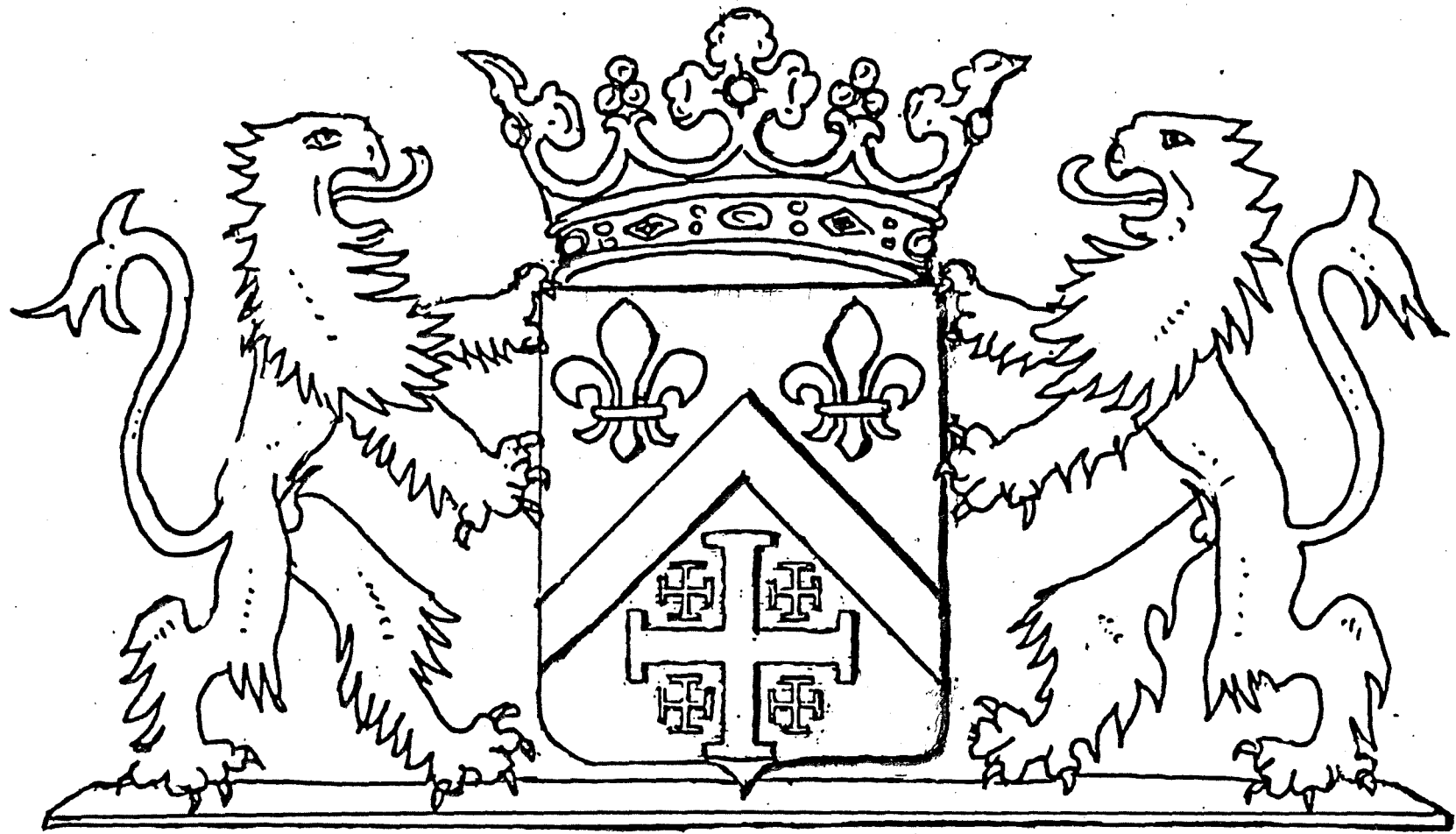
Bergen op Zoom, 19 augustus 1986

W.A. van Ham.

Rijsbergen

STREEKARCHIEF NASSAU-BRABANT

*ter kennisname
aan G. v. Ham*

omvat de gemeenten :

Dinteloord en Prinsenland - Fijnaart en Heijningen - Halsteren - Hooge en Lage Zwaluwe - Huijbergen - Klundert
Nieuw-Vossemeer - Ossendrecht - Oud en Nieuw Gastel - Putte - Rijsbergen - Steenbergen - Willemstad
Woensdrecht - Wouw - Zevenbergen - Zundert

Aan het college van burgemeester
en wethouders,

Markt 1,
4881 CN ZUNDELT.

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Datum
		339/86 J.	22 september 1986

Onderwerp Gemeentewapen.

Geacht college,

Naar aanleiding van brieven van de heer J. Jongeneel uit Den Haag, die suggereert het wapen van uw gemeente op onderdelen aan te passen, nu ook het wapen van uw buurgemeente Rijsbergen is gewijzigd, heb ik contact opgenomen met de heer W.A. van Ham, adjunct-gemeentearchivaris van Bergen op Zoom, die in onze provincie beschouwd mag worden als de specialist op het gebied van de heraldiek.

Op mijn verzoek heeft hij zich verdiept in uw sinds 1817 in gebruik zijnde gemeentewapen en de gewenste veranderingen.

*/. In de hierbij gevoegde nota geeft hij een uitvoerige uiteenzetting over de totstandkoming van het huidige wapen en doet hij een voorstel om te komen tot een nieuw - historisch verantwoord - wapen voor uw gemeente. Graag sluit ik mij aan bij dit voorstel en verzoek u te overwegen overeenkomstig het voorstel van de heer Van Ham stappen te ondernemen een nieuw wapen te doen verlenen.

Desgewenst is de heer Van Ham bereid nadere toelichting te geven.

Hoogachtend,
de Streekarchivaris.

4
R. Jacobs.

*/. Bijlage; nota.

Bezoekadres : Stationsstraat 63 a, Zevenbergen, 01680 - 27930
Postadres : Postbus 140, 4760 AC Zevenbergen

STREEKARCHIEF NASSAU-BRABANT

omvat de gemeenten :

Dinteloord en Prinsenland - Fijnaart en Heijningen - Halsteren - Hooge en Lage Zwaluwe - Huijbergen - Klundert
Nieuw-Vossemeer - Ossendrecht - Oud en Nieuw Gastel - Putte - Rijsbergen - Steenbergen - Willemstad
Woensdrecht - Wouw - Zevenbergen - Zundert

De heer W.A. van Ham,
Gemeentearchief,
St. Annastraat 6,
4611 TN BERGEN OP ZOOM.

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Datum
		346/86 J.	29 september 1986
Onderwerp	Gemeentewapen Zundert.		

Beste Wim,

- */. Bijgaand ter kennisname de aan burgemeester en wethouders van Zundert gezonden brief betreffende het gemeentewapen. Zoals je ziet in de laatste zin, ben ik er vanuit gegaan, dat je bereid bent eventueel nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groeten,

René Jacobs.

Bijlage: 1 copie.

Bezoekadres : Stationsstraat 63 a, Zevenbergen, 01680 - 27930
Postadres : Postbus 140, 4760 AC Zevenbergen

W. v. Ham = Ten kenmerkname

GEMEENTE ZUNDEERT

Het Streekarchief Nassau-Brabant

Postbus 140

4760 AC ZEVENBERGEN

Uw brief van :
Onderwerp : Gemeentewapen.
Bijl. :

Zundert, 20 oktober 1986

Met bijzondere belangstelling hebben wij kennis genomen van uw brief d.d. 22 september 1986 met toelichting inzake het aanpassen van het wapen en de vlag van de gemeente Zundert.

Na uitvoerige bespreking van uw voorstel hebben wij op grond van praktische feiten moeten besluiten geen procedure aanhangig te maken tot aanpassing van het gemeentewapen en tot instelling van een nieuwe gemeentevlag.

Wij danken de streekarchivaris, de heer R. Jacobs, en de heer W.A. van Ham, adjunct-gemeentearchivaris van Bergen, op Zoom voor hun in deze verleende diensten.

burgemeester en wethouders van Zundert,
de sekretaris, de burgemeester,

✓
M/Sp

GEMEENTE ZUNDEERT

Noordbrabantse Commissie voor
wapens- en vlaggenkunde

Purmerstraat 14

5628 HE EINDHOVEN

Uw brief van :
Onderwerp : Gemeentewapen en -vlag.

Zundert, 9 maart 1990

Bijl. :
Ons nummer :

Geachte commissie,

Uw brief d.d. 16 november 1989, nr. 89.074 en de in maart 1989
ontvangen rapporten inzake het gemeentewapen en -vlag van Zundert
hebben onze aandacht.

In verband met vele andere zaken hebben wij aan de in vorenbedoelde
bescheiden aan de orde gestelde zaak nog geen voorrang kunnen
geven.

Zodra er terzake beslissingen genomen zullen worden, zullen wij u
daarvan uiteraard in kennis stellen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Zundert,
de sekretaris, de burgemeester,

. lo.

lo.

M/LS

BIJDRAGEN

TOT DE

KENNIS DER GESCHIEDENIS

VAN

ZUNDERT EN WERNHOUT

DOOR

PROF. MR. H. VAN DER HOEVEN.

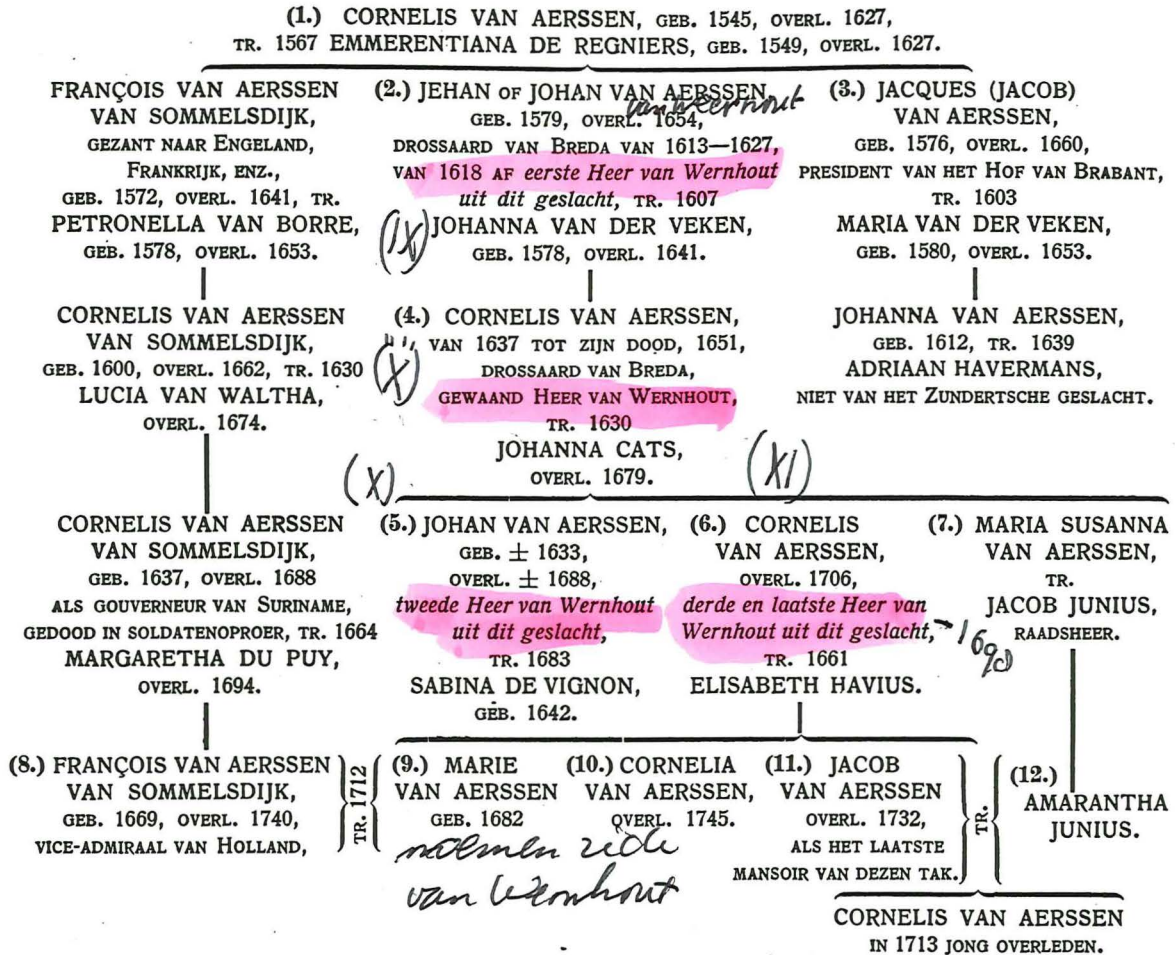

Drukker-Uitgever
WILLEM VORSSLMANS, ZUNDERT.

— 1920 —

*Gemeente - archief
Bergen op Zoom
20 dec 1956*
Gemeente - archief
BERGEN OP ZOOM

De overgang van Wernhout van den Graaf de Bailleul aan Jehan van Aerssen (2) is ten overstaan van Raad en Leenhof van Brabant te 's Gravenhage, zich ten deze bevoegd achtende, tot stand gekomen bij de volgende in het «Leenboek van Breda», fol. 38, voorkomende akte :

« Op heden den XXI September 1618 heeft Maximiliaen, grave van Balloeuil, heere van St. Martijn Gauchin, le Gal, Pierremont, Roillecourt, baenderheere van Ledain, te leene ontfangen ende verheven de heerlicheyt van Wernhout mette appendentiën ende dependentiën van dien, gelegen binnen ende by den dorpe van Groot-Sundert in den lande van Breda, mette hooge, middele ende lage jurisdictie, het recht van malerye. ende molen, jaght, visseryen, vogelryen, chynsen ende alle andere gerechticheden bij den grave van Ballieu vercregen van.... ende heeft denselven voor desen leenhove op date voors de voors heerlicheyt voor de somme van drie duisent vierhondert gulden opgedragen ende overgegeven aen Johan van Aerssen drossaert der stadt ende lande van Breda,

salige memorie, zoude dieselve overbrengen om daer aff te maecken nieuwe paelgenoeten ende reygenoeten, naemelycken opten 24 April A° 1585, enz.
» 18 Januari 1587.»

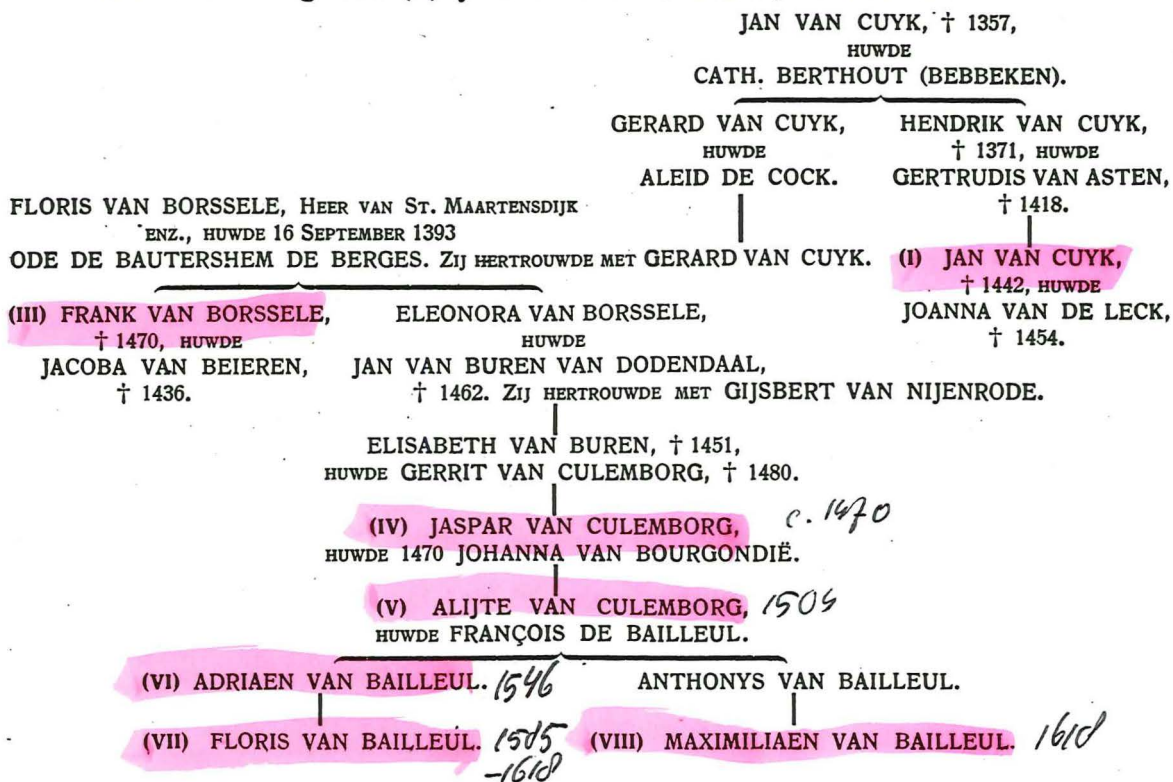
Uit dit een en ander mag vermoedelijk worden afgeleid, dat in of kort vóór 1546 Alyte's man, François de Bailleul, was komen te overlijden; — dat hij twee zoons, Adriaen en Anthonius, naliet; — dat de boedel kort na François' dood tusschen de weduwe en de twee zoons is gescheiden; — dat krachtens een bij die gelegenheid aangegaan akkoord Adriaen de Bailleul het eigendomsrecht verkreeg op het door zijne moeder ten huwelijk aangebrachte Wernhout, terwijl het vruchtgebruik aan haar zelve verbleef; — dat Adriaen derhalve, als rechthebbende op die Heerlijkheid, haar op 24 Mei 1546 heeft verheven; — dat dit akkoord later wellicht weêr verbroken is, doch dat het vervolgens weêr is herleefd en Adriaen, die in 1564/5 voor zijne moeder plaats had moeten maken, later dus opnieuw als de rechthebbende op de Heerlijkheid kon blijven optreden.

Na Adriaen's dood kwam Wernhout aan zijn zoon :

VII. Floris de Bailleul, 14 November 1585, die in 1618 kinderloos overleed en in de Heerlijkheid werd opgevolgd door zijn vollen neef :

VIII. Maximiliaen Graaf van Bailleul.

Ziehier nu eene stamlijst, de verwantschap aanwijzende die er tusschen de tot hiertoe genoemde bezitters van de Heerlijkheid Wernhout, met uitzondering van (II) Jan van Wesemale, bestaan heeft.

In het Leenboek, aangelegd tusschen 1473 en 1483 (het daaraan voorafgaande is slechts in fragmenten voorhanden) worden verschillende van de bovenvermelde hoven weder aangetroffen. De toenmalige bezitters en hunne latere opvolgers die er boven of er naast geschreven zijn, zijn (in dezelfde volgorde als in het Leenboek van ± 1435) :

(I) « Willem van den Wyngaerde.... deselve Willem heeft noch in dit volleen eenen hof van mannen. — Modo Pauwels Henrick .... sone [verder onleesbaar].

(II) « Kathelin Peter Romboutsdochter Jans van der Heze huysvrou. — Modo Arnout Jan Oenolfssone. — Modo Cornelys Dieric Roverssone ontfæen t'voirr. hof van leene, mannen ende heerlicheyt bi overgeven van Aernout Oenolfs bij coope, behoudelic hem de profyten syn lyf lanc duerende.

(III) « Aernt van der Wymmeren. »

(IV) Het leenhof van Luyc de Lodder is blijkbaar opgeheven. Er wordt meer dan eens gesproken van een erf, dat « plach te hoven onder dat manschap wylen toebehoerende Luyken den Lodder ».

(V) Het hof van Lucie Wouter Coremansdochter kan niet met volkomen zekerheid geïdentificeerd worden. Het schijnt later te zijn geworden : « Marc Wouter Mowssone houdt te leen in de vierscaer van Weernout een manschap van leen, die gelegen sijn tot Achtmael ende Weernout ».

(VI) « Wouter Henric Janssone van den Eynde. — Modo Jan Peter Buys bij coope. — Modo Henrick Henricxzone van den Eynde bij calend[eer]inge. — Modo meester Claes syn sone, licentiaet in jure canonico. — Modo Adriaen meester Jans voerss. broeder bij versterve. — Modo Peter van der Elst tot behoef Henricks Ariaens van den Eynde ». — De volgende overdracht is van 1532.

(VII) en (VIII) Deze leenhoven waren niet terug te vinden.

Na de bovenstaande overzichten betreffende de Wernhoutsche leenhoven en leenmannen kom ik thans tot de *geschiedenis van de Hooge Heerlijkheid Wernhout*. Dienaangaande heb ik het volgende kunnen opsporen.

Ten aanzien van de vraag, wanneer en door wien het onderdeel van Zundert hetwelk den naam Wernhout draagt, oorspronkelijk als Leen is verheven, en dus ook ten aanzien van de vraag wie de eerste Heer van Wernhout is geweest, verkeeren wij in het onzekere. De oudste in het Hoofdleenboek van Antwerpen voorkomende vermelding betreffende het door den Hertog van Brabant begeben leen half-Brecht en Wernhout is van den volgenden inhoud :

I. « Jan van Cuyck Her Henrics Soene was, Heere van Hoochstraeten hout die eene hellicht [= helft] vander Heerlicheyt van

Brecht

Ende elc gheedeelc in de Heerlicheyt van
Zundert, ~~seheeten~~ Wernhout, ...

cun de cinq épis d'or. Bri. d'or et d'azur. C.: un vol, d'azur et d'or.

Aerbout — *Bruges*. D'herm. à trois flèches émoussées de gu., posées en éventail, la tête en haut. C.: une flèche de l'écu, en pal, la tête en bas, entre un vol d'arg.

Aerdt ou Erdt — *Westphalie*. D'azur au lion d'or. C.: le lion, iss.; ou (*Arm. v. G.*) le lion, iss., entre deux pattes d'ours de sa., empoignant chacun une boule d'or.

Aerenfeld (Barons) — *Aut.* D'azur à cinq épis d'or, tigés et feuillés de sin., terrassés du même. Trois cq. cour. C.: 1° les meubles de l'écu, entre deux prob., coupées alt. d'azur et d'or; 2° une aigle iss. de sa., bq. d'or; 3° une chouette au nat., posée sur un tertre de sin. L. d'or et d'azur. S.: deux griffons d'or.

Aerent (van der) — *Holl.* Coupé: au 1 d'or à une aigle ép. de sa.; au 2 d'or à un poisson nageant de sa.

Aerents — *Holl.* De sa. à une aigle d'arg.
Aerleboudt — *Flandre*. D'herm. à trois los. de gu., rangées en fasce. C.: une canette d'arg., bq. de gu.

Aernout — *Ipres*. De gu. à la fasce d'arg., acc. en chef d'une aigle d'or et en p. d'un bonnet d'arg. abaissé sous deux cors-de-chasse accostés d'or.

Aernsma — *Frise*. D'or à deux demi-vois adossés de sa. C.: cinq pl. d'aut. de sa.

Aernsma, v. Arensma.
Aerschot, v. Arenberg, Arschot et Croy.

Aerschot-Schoonhoven, v. Arschot-Schoonhoven.

Aersele (van) — *Gand*. De gu. à la bande d'or, acc. au canton sen. du chef d'une étoile du même.

Aersen (van) de Juchem — *P. d'Utrecht*. De sin. au cygne d'arg., coll. d'une couronne d'or et nageant sur une mer au nat. Cq. cour. C.: un vol au nat.; ou, le cygne, le vol levé.

Aerssen (van) — *Holl.* Ec.: aux 1 et 4 d'or à une fasce de sa., et un saut. échiq. de sa et d'arg., br. sur la fasce (*Aerssen*); aux 2 et 3 d'or à trois merlettes de sa. Sur le tout d'azur à la fleur-de-lis d'or. Cq. cour. C.: un poisson de sa., posé en barre, la tête en bas.

Aerssen-Beyeren (van) — *Holl.* (Barons, 25 avril 1822.) Ec.: aux I. et IV. d'or à une fasce de sa., et un saut. échiq. de sa. et d'arg., br. sur la fasce (*Aerssen*); aux II. et III. c.-éc.: aux 1 et 4 fuselé en bande d'arg. et d'azur (*Bavière*); aux 2 et 3 c.-éc. d'or au lion de sa., arm. et lamp. de gu. (*Hainaut*), et d'or au lion de gu., arm. et lamp. d'azur (*Hollande*). Deux cq. cour. C.: 1° un lion iss. et cont. de sa. (*Aerssen*); I. d'or et de sa.; 2° une queue de paon, au nat. (*Bavière*); I. d'arg. et d'azur. S.: à dextre un griffon reg., au nat.; à sen. un lion reg., au nat.

Aerssen (van) de Sommelsdyk — *Holl.* Ec.: aux 1 et 4 d'or à une fasce de sa., et un saut. échiq. de sa. et d'arg., br. sur la fasce; aux 2 et 3 d'or au lion de gu. Cq. cour. C.: un lion iss. de sa. S.: à dextre un griffon reg., au nat.; à sen. un léopard lionné, au nat.

Aerssen (van) de Wernhout — *Holl.* Ec.: aux 1 et 4 d'or à une fasce de sa., et un saut. échiq. de sa. et d'arg., br. sur la fasce; aux 2 et 3 d'or à trois merlettes de sa.

Aerte — *Fl. fr.* D'arg. à une rose, tigée et feuillée, au nat., embrassée par deux branches de laurier de sin.; le tout cant. de quatre coques de gland du même, la queue en bas.

Aertryck (van) — *Brab.* D'or à un écusson de gu. en abîme, acc. de trois annelets de sa., rangés en chef. C.: un fer de pique de sa., entre deux plumes de faisau, d'arg. et de gu.

Aertrycke (van) — *Bruges*. De sa. à six pignates d'or. Cq. cour. C.: un vol-banneret d'arg.; ou, une pignate de sa. L'écu accosté de deux bannières aux armes de l'écu, les lances d'or. D.: AL NIET VAN AERTRYCKE.

Aerts — *Rotterdam*. Tiercé en fasce: au 1 de gu. à trois croiss. d'arg., 2 et 1; au 2 de sa. au chev. d'arg.; au 3 d'or à trois trèfles de sin., 2 et 1.

Aerts — *Bruges* (Conf. de nob., 29 sept. 1771.)

gu. au lion d'or, cour. du même; au 1 de gu. à cinq los. d'or, accolées et aboutées en croix. Sur le tout d'arg. au compas d'or, ouv. en chev. C.: le compas, entre deux prob. d'arg.

Aerts d'Opdorp — *Bruzelles*. Les armes d'**Aerts de Boom**.

Aertsen — *Holl.* D'arg. à cinq trangles de gu.

Aertz — *Silésie*. D'azur à la bande d'arg., ch. d'une flèche d'or, posée dans le sens de la bande.

Aeschach — *Suisse*. De gu. à une tête de poisson d'arg., posée en bande. C.: la tête de poisson, posée en pal.

Aeschel — *Prusse* (An., 11 oct. 1627.) De sa. à trois colonnes rangées d'or, celle du milieu plus élevée que les deux autres et cour. d'or; et une oie volante d'arg., br. sur le tout.

Aeschentz — *Suisse*. Coupé-enté de deux pièces d'azur sur arg. C.: un chapeau pyramidal d'azur, retr. d'arg., sommé d'une boule d'or portant un panache de plumes de coq de sa.

Aescher de Bingen — *Allem.* Ec.: aux 1 et 4 d'azur à un chapeau conique renv. d'arg., sommé d'une étoile d'or accostée de deux bannières adossées, palées de gu. et d'arg.; aux 2 et 3 de gu. au lion d'or, cour. du même, coll. de deux rubans flottants, de gu. et d'arg., tenant de sa patte dextre une épée d'arg., garnie d'or, et de sa sen. un éperon d'or, la molette en haut; à la champagne d'or, posée en bande. Sur le tout d'or à l'aigle ép. de sa. Deux cq. cour. C.: 1° les meubles du 1; 2° le lion, iss. (d'azur.

Aeschinger — *Aut.* D'arg. à deux chev. renv.

Aesgena — *Frise*. Parti: au 1 coupé: a. d'or à la demi-aigle de sa., mouv. du parti; b. de sa. à deux têtes de mort d'arg., l'une sur l'autre; au 2 d'azur à quatre étoiles d'or, 2, 1 et 1. C.: trois pl. d'aut.: d'or, d'arg. et d'azur. — *Ou*: Parti: au 1 d'or à la demi-aigle de sa., mouv. du parti; au 2 coupé: a. d'azur à cinq étoiles d'or, 1, 1 et 3; b. de sa. à deux têtes de mort d'arg., l'une sur l'autre. C.: trois pl. d'aut.: d'azur, d'or et de sa. L. d'or et d'azur.

Aesinga — *Frise*. Parti: au 1 d'or la demi-aigle de sa., mouv. du parti; au 2 coupé: a. d'azur au croiss. d'arg., surm. d'une étoile d'or; b. d'arg. à deux poissons nageants au nat., l'un sur l'autre. C.: un lion iss. de gu.

Aeswijn (van) — *P. de Gueldre, d'Utrecht et d'Overijssel*. D'arg. à cinq cotices de gu. Cq. cour. C.: un renard iss. de gu., posé de front, empoignant de chaque patte une boule d'or.

Aeth (d') — *Angl.*, orig. de *Flandre* (Baronet, 16 juillet 1716. M. ét. en avril 1808.) De sa. au griffon pass. d'or, acc. de trois croiss. d'arg. C.: une tête de griffon d'or, tenant à la bouche un trèfle de sin.

Aettinger — *Ratisbonne*. De sa. à une herse de labour d'or, tenue par deux bras parés d'azur, issants des angles du chef. C.: un bras, en pal, coupé de gu. sur arg., supp. une étoile d'or. L. d'or et de sa.

Aetli — *Styrie*. Parti: au 1 de gu. au lévrier ramp. d'arg.; au 2 barré d'arg. et de gu. Cq. cour. C.: le lévrier, iss., coll. d'or, entre un vol coupé, à dextre d'arg. sur gu., à sen. de sa. sur arg. L.: à dextre d'arg. et de sa., à sen. d'arg. et de gu.

Aeuwerding — *Groningue*. De sa. à trois fasces d'or.

Aezing — *Bav.* (Barons, 9 fév. 1735.) Palé-contrepalé de gu. et d'arg., de trois pièces. Cq. cour. C.: un chapeau pyramidal aux armes de l'écu, cour. d'or, sommé de trois pl. d'aut., une d'arg. entre deux de gu.

Affagard — *Norm.* De gu. à trois diamants d'arg. en forme de losanges taillées à facettes.

Affaitati — *Crémone*. D'azur au griffon d'or. C.: une tour d'or, sommée d'un pélican avec ses petits d'arg.

Affaux de Glattas — *Beaujolais*. D'azur à deux faux d'arg., passées en saut.

Affayadi de Ghistelles — *Bruges, Hainaut* (Prince de *Hilst*, 23 mai 1563; comte de *Ghistelles*, 21 janv. 1676.) D'azur à la tour de trois étages d'or, portillée de sa. C.: un pélican avec ses petits dans son aire, d'or. S.: deux lions d'or, lamp. de gu. D.: JE VIVE EN ESPOIR.

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de Stichting Brabants Heem

secretariaat:
Purmerstraat 14,
5628 HE Eindhoven,
040 - 387911.

Heemkundekring De Drie Heerlijkheden
t.a.v. de heer C.Rombouts, voorzitter
Koningin Julianastraat 13, 4891 AB Rijsbergen

Uw kenmerk: _____
Ons kenmerk: BRE-01
Datum: 1 september 1994
Onderwerp: nieuw wapen

Geachte bestuur, geachte heer Rombouts,

In antwoord op uw brief van 15 augustus jl., het volgende.

De Noordbrabantse Commissie werkt in principe mee aan wapens en vlaggen voor nieuwe gemeenten. Zij doet dat echter op eigen initiatief danwel op verzoek van een gemeentebestuur.

In de praktijk kan dus een heemkundekring in samenwerking met de Noordbrabantse Commissie werken aan een nieuw gemeentewapen. Thans gebeurt dat in Heesch waar de drie heemkundekringen samen met de Noordbrabantse Commissie o.l.v. de streekarchivaris en op verzoek van het gemeentebestuur nieuwe ontwerpen voor wapen en vlag hebben gemaakt. In de nieuwe gemeente Oss zijn streekarchivaris en Noordbrabantse Commissie samen met bestuurders uit de drie voormalige gemeenten tot een nieuw wapen en een nieuwe vlag gekomen.

De commissie is echter niet bereid voorstellen voor de heemkundekring te maken, welke kring dan vervolgens die voorstellen aan de nieuwe gemeente aanbiedt. In de praktijk kan dat ook niet op die manier.

Het nieuwe wapen hangt immers nauw samen met de naam van de nieuwe gemeente ! Als de [nieuwe ?] naam vaststaat kan aan een voorstel worden gewerkt, enerzijds bijvoorbeeld aan een voorstel van een geheel nieuw wapen samenhangend met de nieuwe naam van de gemeente, anderzijds een wapen op traditionele grondslag en verankerd in de historie. In beide gevallen dient echter een zo eenvoudig mogelijk wapen het eindproduct te zijn, geen winkel van alle symbolen uit de verschillende wapens. Ook dienen de regels van de heraldiek en de algemeen geldende tradities in acht te worden genomen, bijvoorbeeld mag het wapen niet indientiek zijn aan een ander gemeentewapen in ons land of in de naaste omgeving van een grensgemeente.

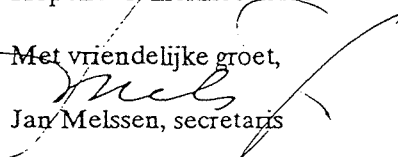
Pas als een wapenontwerp vaststaat, wordt een gemeentevlag ontworpen die qua kleurstelling en symboliek nauw zal aansluiten bij dat wapen, doch geen wapen op doek mag zijn !

De commissie is graag bereid met U samen aan een ontwerp voor een nieuw gemeentewapen te werken. Liefst doet zij dat op verzoek van het nieuwe gemeentebestuur danwel - zoals in Maasdonk - op verzoek van de beide nog zittende besturen.

Indien U hiermee akkoord kunt gaan wenst de commissie graag kopieën van alle relevante stukken met betrekking tot de huidige wapens en vlaggen van beide gemeenten [diploma's, besluiten, correspondentie, kleurenafbeeldingen e.d.], stukken die nodig zijn om tot een juiste afweging en beoordeling van een en ander tekomen.

Hopend U hiermee voldoende te hebben ingelicht en uw reactie afwachtend.

Met vriendelijke groet,

Jan Melssen, secretaris

Drs. W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom
tel. 0164 243265
b.g.g. 0164 241930

aan: dr L. Pirenne
Aartshertogenlaan 393
5212 CK 's-Hertogenbosch

Bergen op Zoom, 9 januari 1996

Beste Louis,

Naar aanleiding van uw vraag tijdens de Toebak-receptie doe ik u hierbij wat documentatie toekomen die misschien kan bijdragen tot de opheldering van het fenomeen, dat de gemeente Zundert in de schildvoet het Jeruzalemskruis voert.

-Dit wapen gaat terug op het dorpszegel van Zundert van het einde van de zeventiende eeuw. Zie fotokopie uit mijn boekje De symbolen van gemeenten en heemraadschappen in Nassau-Brabant (dl. 12 van de reeks publikaties van het gelijknamige Archivariaat, oktober 1970, blz. 28-31.

-Uit het zegel blijkt dat de afbeelding van het wapen van de heerlijkheid Zundert die in het boek van Van Goor voorkomt en tevens als plaat-bijlage van het standaardwerk van prof.mr. H. van der Hoeven Bijdragen tot de kennis der Geschiedenis van Zundert en Wernhout (Zundert 1920) is gereproduceerd, niet juist kan zijn. De 'Calvarieberg-opstelling' met drie kruisen naast elkaar zou op een bijzondere H. Kruisverering te Zundert kunnen wijzen, maar uit de literatuur blijkt dat de parochiepatroon St. Trudo is, terwijl als plaatselijke specialiteit nog een bijzondere Mariaverering plaats vond, met bedevaarten en wat al niet... maar geen H. Kruis of H. Graf-cultus.

-Mogelijk is het wapen overgenomen van het St.-Sebastiaansgilde aldaar. Zie fotokopie uit het boekje door wijlen college A. Delahaye : De gilden van Zundert (dl. van de reeks publikaties van het gelijknamige Archivariaat, 19.., blz. 17-19.

-Uitvoeriger behandelde ik het wapen van St.-Sebastiaan in: (red. drs. Johanna Jacobs) Sebastiaan, martelaar of mythe (Zwolle 1993) 58-67. Het verhaal omvat slechts een fractie van hetgeen ik indertijd over het onderwerp heb verzameld. Misschien kom ik er t.z.t. uitvoeriger op terug in de vorm van een artikel of een spreekbeurt (maar dan liefst voor een gezelschap van écht belangstellenden).

Alsnog de beste wensen voor een gezegend nieuw jaar en hartelijke groeten,

(Willem van Ham).

ZUNDERT

In 1815 zond het gemeentebestuur van Zundert ter bevestiging enige wrijfafdrukken van het zegelcachet en van een grotere wapenafbeelding ter bevestiging in. De gemeente is twee jaar later bevestigd in het gebruik van dit wapen, met dien verstande, dat als kleuren die van het rijk werden vastgesteld en dat een kroon van vijf bladeren bevestigd inplaats van een met drie bladeren en tweemaal drie paalen.

Op het zegelcachet uit het einde van de zeventiende eeuw en ook op de andere wapenafbeelding bestaat de kroon echter uit drie bladeren en tweemaal drie parels. De kleuren van het wapenschild zijn vastgelegd door Th.E.van Goor in de Beschryving der stadt en lande van Breda ('s-Gravenhage, 1744). Het wapen vormt een plaatselijke variant van dat van de familie Van Aarschot-Schoonhoven (keel met drie zilveren lelies), waaraan een keper van sinopel is toegevoegd. In de schildvoet is de lelie vervangen door een Jeruzalemkruis.

De gemeente Rijsbergen voert een bijna identiek wapen, waarbij de lelie in de schildvoet echter gehandhaafd bleef. Rijsbergen voert dit wapen weer in de juiste kleuren en vormen sinds de wapenverbetering, die tot stand kwam door het koninklijk besluit van 18 november 1985, nr.10. Voorgesteld wordt dat ook Zundert wapenverbetering aanvraagt. Om te grote gelijkenis met het wapen van Rijsbergen te vermijden, kunnen de kleuren en metalen van het schild worden omgewisseld. Daarbij kan de keper weer de kleur sinopel verkrijgen. In het verbeterde wapen van Rijsbergen is deze uit strikt heraldische motieven vervangen door zilver. Uiteraard dient ook de kroon in de historische vorm te worden hersteld.

ack 27/96

Heemkundige Kring

Contributies en donaties:
Jasmijnring 42
4881 HP Zundert
Tel. 076 - 5972351
Postgiro 2261316
Amro-Bank 4862.42.153

Sekretariaat:
Esdoornstraat 13
4881 AK Zundert
Tel. 076 - 5973547

ZUNDERT - RIJSBERGEN

Zundert, 19 juli 1996

L.S.,

Het wapen van de toekomstige fusie-gemeente Zundert/Rijsbergen -althans uw visie hierop - hebben we bestudeerd en in orde bevonden. Het wapen van Zundert en de kleuren van Rijsbergen zijn uitstekend en we zijn enthousiast over het ontwerp. Onze dank hiervoor en succes met uw werk.

Namens de heemkundekring Zundert/Rijsbergen,
de skretaris,
J. Pinxteren,
Esdoornstraat 13, 4881 AK Zundert.

Raad mag 183 jaar oude fout herstellen

Andere kleuren wapen Zundert

Van onze verslaggever

ZUNDELT - Het heeft 183 jaar geduurd, maar nu krijgt de raad van Zundert toch eindelijk de gelegenheid een in het oorspronkelijke heraldieke fout uit 1816 te herstellen. Het wapen van de nieuwe gemeente Zundert blijft qua voorstelling in grote trekken gelijk aan dat van het wapen van het oude Zundert, maar verschiet van kleur.

Dat het zo vreselijk lang geduurd heeft, kan het huidige gemeentebestuur nu eens niet verweten worden. Integendeel, het houdt zich - zij het op de valreep - aan de afspraak het ontwerp van een nieuw wapen voor de heringedeelde gemeente nog in deze zittingsperiode aan de raad voor te leggen. Maandag buigt de commissie Algemeen Bestuur zich erover, later deze maand mag de voltallige raad het laatste woord spreken.

Het uit 1816 daterende oude gemeentewapen van Zundert, dat bij gebrek aan een nieuwe versie sinds de samenvoeging met Rijsbergen tot nu toe als officieel wapen wordt gebruikt, is destijds vastgesteld door de 'Hooge Raad van Adel'. De ondergrond is lazuur (blauw), de chevron (ook wel keper of sergeantstreep), twee lelies en een Jeruzalemkruis met tussen de armen vier kleine eendere kruisjes, de kroon op het wapen en de twee flankerende leeuwen zijn allemaal in goud uitgevoerd.

Goed een eeuw later, in 1918, liet prof. H. van der Hoeven het toenmalige college weten dat het gemeentewapen na historisch onderzoek fout was gebleken. Met

name het lazuur hoorde helemaal niet in het wapen. Naar de professor is een straat in het buitengebied vernoemd, maar het wapen bleef ongewijzigd. Sterker nog: in januari 1962 stelde de raad een officiële gemeentevlag vast, waarin het foute blauw opnieuw de ondergrond was.

Geen actie

In 1986 deed het Streekarchief Nassau-Brabant het verzoek aan het Zundertse college, een historisch verantwoord gemeentewapen vast te stellen. 'Om praktische redenen' ondernam het college daarop geen actie. Dat kwam omdat inmiddels de Bergen-op-Zoomse adjunctarchivaris, specialist in heraldiek, een en ander over het gemeentewapen had uitgezocht en gerapporteerd.

Sindsdien heeft ook de Noord-Brabantse Commissie voor Wapen en Vlaggenkunde zich met het Zundertse wapen bemoeid. Die commissie heeft in 1989 de gemeente twee keer gerapporteerd dat het wapen en de vlag historisch, heraldisch en vlaggenkundig onjuist zijn. In maart 1990 besloot het college vanwege andere prioriteiten de aanpassing van wapen en vlag te laten liggen.

Ongenoegen

Na de gemeentelijke herindeling werd het toch echt iets te doen aan het wapen en de vlag. In Rijsbergen groeide het ongenoegen over het (oud-)Zundertse vlagvertoon bij officiële gelegenheden, met name bij de officiële herdenking van het oorlogsdrama op de Vloeiweide. Er is inmiddels een comité opgericht tot bevordering van het gebruik van de oude Rijsbergse vlag.

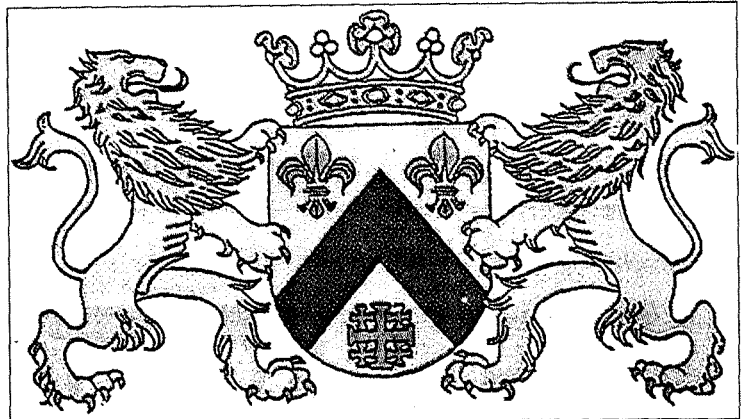
De kans lijkt redelijk groot dat

ook de inwoners van de vroegere gemeente Rijsbergen zich kunnen vinden in het nieuwe wapen en de nieuwe vlag voor de hele gemeente. De afbeeldingen op de wapens van de beide gemeenten kwamen al deels met elkaar overeen, de keper of chevron krijgt straks de Rijsbergse kleur.

De ondergrond van het nieuwe wapen is - als de raad akkoord gaat - voortaan zilver. De keper wordt sinopel (groen), de lelies en kruisen worden keel (rood), net als de nagels en de tongen gen van leeuwen. De leeuwen zelf en de driebladige kroon op het wapen blijven goudkleurig.

Ook de nieuwe gemeentevlag wordt nauwkeurig omschreven, zodat daar geen misverstand over kan ontstaan.

Nieuw wapen Zundert

▲ Zo gaat het nieuwe gemeentewapen van Zundert er uit zien, als tenmiste deze maand de raad akkoord gaat. Tot nu toe was de ondergrond van het wapen blauw en waren de afbeeldingen erop goudkleurig. Dat historisch onjuiste kleur-gebruik wordt na 183 jaar gecorrigeerd.

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de stichting Brabants Heem

lepre

secretariaat:
Purmerstraat 14
5628 HE Eindhoven
tel. 040-242 30 23

Burgemeester en wethouders
Postbus 10.001
4880 GA Zundert

uw kenmerk: -
ons kenmerk: Br/Zu/02
datum: 27 juli 1998
onderwerp: wapen en vlag

Geacht college

Bij schrijven van 24 juni 1997 verzochten wij u om nadere informatie omtrent het al dan niet (gaan) gebruiken van een (nieuw) wapen en (nieuwe) vlag door de per 1 januari 1997 gevormde nieuwe gemeente Zundert. Daarop hebben wij tot heden geen reactie mogen ontvangen. Graag zien wij deze alsnog tegemoet.

Met vriendelijke groet en hoogachting.

J.Th.M. Melssen, secretaris

HOGE RAAD VAN ADEL

No. 98/254 (in: 99-6 en 7)

Onderwerp: Wapen en vlag

2500 BH 'S-GRAVENHAGE, 11 september 1998
POSTBUS 16325
BEZOEKADRES: NASSAULAAN 2B
TEL. 070 - 3614281; FAX 070 - 3631712
GIRO 1768105

Bijlagen:

Hierbij zou ik het volgende onder Uw aandacht willen brengen.

Uw gemeente behoort tot de weinige nieuwe gemeenten in de provincie Noord-Brabant die, blijkens telefonische mededeling van Uw secretaris, de heer Anthonissen, nog geen besluit hebben genomen inzake een wapen en een vlag.

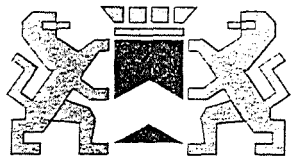
Hoewel het uiteraard aan U is om te bepalen op welk tijdstip U hieraan aandacht wilt besteden, is het wellicht nuttig om erop te wijzen dat U zich hieromtrent kunt wenden tot de Hoge Raad van Adel, die in deze als (enige) officiële adviserende instantie optreedt. Ook als U mocht besluiten wapen en vlag van de oude gemeente Zundert over te nemen, verzoek ik U dit aan de Raad te laten weten opdat een en ander in de registers kan worden aangetekend.

DE SECRETARIS VAN DE
HOGE RAAD VAN ADEL,

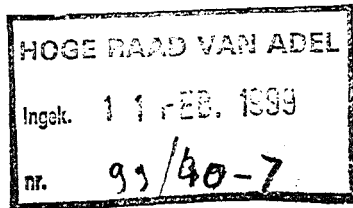
Mr. O. Schutte.

Burgemeester en wethouders
van de gemeente
Zundert

G E M E E N T E
Z U N D E R T

bestaande uit de kerkdorpen :
Achtmaal, Klein Zundert, Rijsbergen, Wernhout, Zundert

De Hoge Raad van Adel
Postbus 16325
2500 BH 'S-GRAVENHAGE

Uw brief van :
Ons nummer :
Bron : BZ/WAPENVLA
Beh. ambt. : F.F.M. Sloomans
Doorkiesnr. : 076-599 57 27
Bijl. : afbeelding wapen en vlag

Zundert, 10 februari 1999

Datum verzending:

11 FEB. 1999

Onderwerp : advies over voorstel

Geachte heer/mevrouw,

Wij hebben op 26 januari 1999 besloten om voor onze gemeente een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag in te voeren. Ons besluit hebben wij op 8 februari 1999 voorgelegd aan de raadscommissie Algemeen Bestuur van onze gemeente. De commissie stemde unaniem positief in met ons voorstel. Tegelijk is besloten om aan u advies te vragen of de keuze van het wapen en de vlag historisch en heraldisch juist zijn en ook voldoen aan de vereisten. Eerst daarna wordt het voorstel met uw advies ter besluitvorming voorgelegd aan onze gemeenteraad.

De beschrijving van het nieuwe gemeentewapen is als volgt;

"in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een verkort krukkenkruis, tussen de armen begeleid van vier kleinere krukkenkruisjes (Jeruzalemkruis), alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en tweemaal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel."

De tweemaal drie parels zijn wit en de band van de kroon met de versierselen zijn goud.

De beschrijving van de nieuwe gemeentevlag is als volgt:

"een witte vlag, met een gelijkbenige groene broekingskeper, waarvan de benen een breedte hebben van 1/4 van de vlaghoogte; deze reikt tot 1/2 van de vlaglengte. Op het midden van de vlucht een rood, verkort krukkenkruis, met een hoogte en lengte van 4/5 van de vlaghoogte en in de armen vergezeld van eenzelfde, kleiner kruisje, met een hoogte en een lengte van 1/5 van de vlaghoogte; de armen van het grote kruis hebben een lengte van 1/8 van de vlaghoogte; die van de kleine kruisjes hebben armen die 1/32 van de vlaghoogte zijn."

Bezoekadressen:	Markt 1, 4881 CN Zundert fax 076 - 599 56 66	St. Bavostraat 18, 4891 CJ Rijsbergen fax 076 - 596 98 66	Centraal tel. nr. 076 - 599 56 00
Correspondentie-adres:	Postbus 10.001, 4880 GA Zundert		
Kantooruren:	Bezoek- en openingstijden publiek ma. t/m vr. 09.00 uur tot 12.30 uur, telefonisch bereikbaar ma. t/m do. 08.30 uur tot 17.00 uur en op vr. van 08.30 uur tot 12.30 uur		
Bank:	Postbank: 825.122 - ABN/AMRO: 47.26.01.466 - Rabo: 17.06.17.009.		

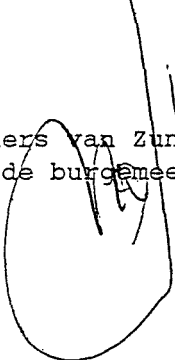
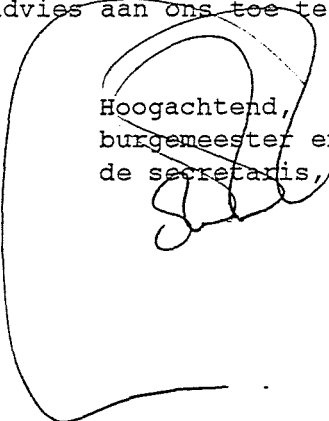
Bijgevoegd zijn een afbeelding van het wapen en van de vlag in de kleuren zoals hiervoor omschreven. De afbeeldingen zijn ingekleurd door de Stichting Streekhistorisch Museum Rijsbergen-Zundert. Graag ontvangen wij de tekeningen met uw advies retour.

Wat betreft de kleur van de gemeentevlag heeft de commissie Algemeen Bestuur uitgesproken dat wit geen goede en mooie kleur is. Het is nogal besmettelijk.

Wij vragen uw advies voor een andere kleur, die historisch en heraldisch verantwoord is.

In afwachting van uw advies verblijven wij. Wij willen tijdens de raadsvergadering van 25 maart 1999 deze aangelegenheid afronden. Wij verzoeken u daarom vriendelijk om, voorzover mogelijk, vóór 7 maart 1999 uw advies aan ons toe te zenden.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Zundert,
de secretaris, de burgemeester,

G E M E E N T E
Z U N D E R T

49/40-7 (9-2-2000)
bestaande uit de kerkdorpen :
Achtmaal, Klein Zundert, Rijsbergen, Wernhout, Zundert

8 juni 1999, nr. 4

Voorstel om over te gaan tot het invoeren van een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag voor de gemeente Zundert.

Aan de raad,

Inleiding.

Wij zijn voornemens om voor onze gemeente een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag in te voeren. Ons voornemen hebben wij op 8 februari 1999 ter advisering voorgelegd aan de raadscommissie Algemeen Bestuur van onze gemeente. De commissie stemde unaniem positief in met ons voorstel. Tegelijk is besloten om aan de Hoge Raad van Adel advies te vragen of de keuze van het wapen en de vlag historisch en heraldisch juist zijn en ook voldoen aan de vereisten. Eerst daarna wordt het voorstel met dat advies ter definitieve besluitvorming voorgelegd aan uw raad.

Eind maart 1999 hebben wij de gevraagde adviezen van de Hoge Raad van Adel ontvangen.

Gemeentewapen.

De Hoge Raad van Adel kan instemmen met het voor onze gemeente aangevraagde wapen, waarvan de omschrijving als volgt komt te luiden: "in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een Jeruzalemskruis, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee maal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel".

Gemeentevlag.

In het rapport uit 1996 van de commissie voor wapen- en vlaggenkunde wordt niet gesproken over herziening van de gemeentevlag. Eerder in 1989 is van voornoemde commissie een schrijven ontvangen omtrent het aanpassen van de gemeentevlag.

In feite geldt dat de gemeentevlag afgestemd moet zijn op het gemeentewapen, zoals dat wordt vastgesteld. De nieuwe beschrijving van de gemeentevlag luidt: "een witte vlag, met een gelijkbenige groene broekingskeper, waarvan de benen een breedte hebben van 1/4 van de vlaghoogte; deze rijkt tot 1/2 van de vlaglengte. Op het midden van de vlucht een rood, verkort krukkenkruis, met een hoogte en lengte van 1/5 van de vlaghoogte; de armen van het grote kruis hebben een lengte van 1/8 van de vlaghoogte; die van de kleine kruisjes hebben armen die 1/32 van de vlaghoogte zijn".

Na behandeling van dit onderdeel in de commissie Algemeen Bestuur is door ons over met name de voorgestelde kleur wit nader advies gevraagd aan de Hoge Raad van Adel. De Hoge Raad van Adel adviseert de kleur wit, die niet te vervangen is gezien het wapen, minder overheersend te maken. De Hoge Raad van Adel heeft ons een ontwerp voorgelegd waarmee wij kunnen instemmen.

99/40-7
(9-2-2000)

- 2 -

De omschrijving van de vlag komt als volgt te luiden: "twee banen, wit en rood, met een groene broekingdriehoek, waarvan de punt reikt tot 1/2 van de lengte van de vlag, waarop een witte lelie, waarvan de hoogte gelijk is aan 1/2 van de hoogte van de vlag".

Advies commissie Algemeen Bestuur d.d. 25 mei 1999.

De commissie Algemeen Bestuur heeft omtrent dit voorstel unaniem positief geadviseerd.

Voorstel.

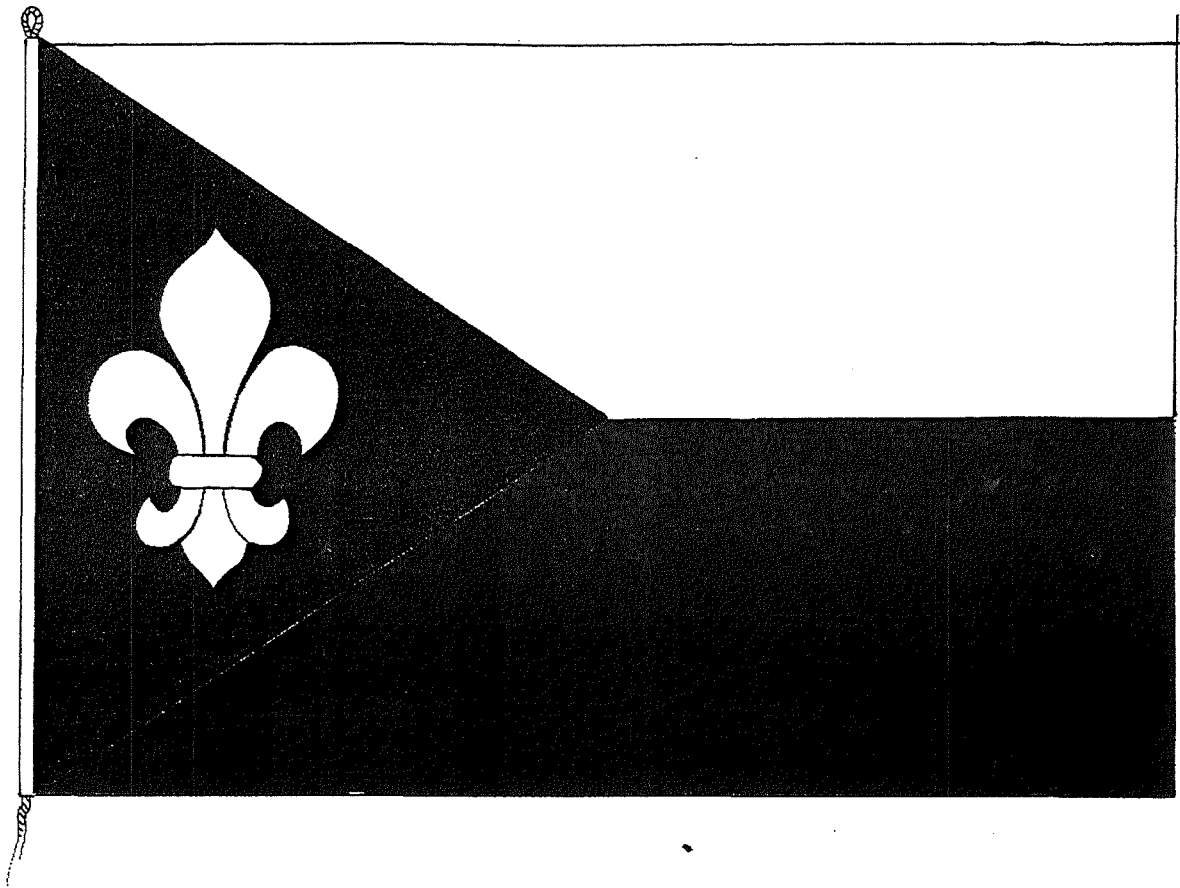
Wij stellen u voor om in te stemmen met het invoeren van het hierboven omschreven gemeentewapen en de eveneens omschreven gemeentevlag. Volledigheidshalve zij opgemerkt dat wij over deze aangelegenheid ook hebben gesproken met de Stichting Streekhistorisch Museum Rijsbergen-Zundert. Ook zij kunnen zich vinden in dit voorstel.

Na uw besluit omtrent het gemeentewapen zal het wapen bij Hare Majesteit de Koningin worden aangevraagd volgens de daarvoor geldende bepalingen.

Alle op die aangelegenheid betrekking hebbende stukken liggen voor u ter inzage.

Zundert, 28 mei 1999
burgemeester en wethouders van Zundert,
de secretaris, de burgemeester,

A.J.M. Anthonissen P. Neeb

De witte lelie van Zundert

De nieuwe gemeente Zundert is per 1 januari 1997 gevormd door samenvoeging van de voormalige gemeenten Rijsbergen en Zundert.

Beide gemeenten voerden een wapen dat gedocumenteerd is in het standaardwerk van Th. E. van Goor, *Beschrijving der Stadt en Lande van Breda* ('s-Gravenhage 1744). Het blazoen ging vermoedelijk terug op dat van de vroegere heren van Zundert-Hertog een gebied dat alleen de kern van het dorp Zundert omvatte. Deze heren stamden uit het geslacht Van Aarschot-Schoonhoven die ca. 1312-1464 deze heerlijkheid bezaten. Zij voerden drie witte lelies op een rood wapenschild. Beide dorpen voerden op hun zegels een wapen met kroon en schildhouders. Bij Van Goor zijn de lelies wit op een rood veld, de keper is groen. Deze wapenfiguur kan ontleend zijn aan het wapen van de abdij van Tongerlo die de tienden van Klein-Zundert bezat. Het wapen van Zundert verschilde van dat van Rijsbergen doordat de lelie in de schildvoet was vervangen door een Jeruzalemskruis.¹ In 1817 werden beide gemeenten in hun wapens bevestigd. Deze vertoonden echter de rijkskleuren blauw en goud, totdat in 1985 de wapenkleuren van Rijsbergen werden gecorrigeerd in keel (rood) en zilver.²

De gemeenteraad van Rijsbergen stelde 1962 een rode gemeentevlag in, waarin een groene keper, uitgaande van de broeking, en een witte lelie op het midden van de vlucht. De gemeenteraad van Zundert had in dat jaar een vierkante blauwe vlag ingesteld, waarop de vanuit de rechter- en de linkerbenedenhoek uitgaande gele keper was geplaatst.³

De raad van de nieuwe gemeente Zundert maakte gebruik van de rapporten die de Noordbrabantse commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde in 1989 en 1996 had uitgebracht. Daarbij zag men over het hoofd dat dit rapport wat Zundert betreft het wapen van de *voormalige* gemeente betrof. Een samenvoeging met Rijsbergen was daarin vanzelfsprekend niet voorzien. Het nieuwe gemeentewapen werd verleend bij Koninklijk Besluit van 20 juni 2000, nr. 00.000395. De beschrijving luidt: *In zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een Jeruzalemskruis, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en tweemaal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel.*

Wat de vlag aangaat wilde het college van burgemeester en wethouders aanvankelijk een voorstel van de genoemde commissie volgen, zoals dat in een rapport uit maart 1989 was opgenomen. Ook dit voorstel betrof de *toenmalige* gemeente Zundert. Het ontwerp omvatte een witte vlag, waarin de groene broekingskeper en in de vlucht het rode Jeruzalemskruis. Binnen het bestuur was er bezwaar tegen het domineren van de witte kleur in dit ontwerp. Men verzocht de Hoge Raad van Adel om een nader advies. Deze kwam met een geheel ander ontwerp, waarnaar de vlag uiteindelijk is ingesteld.

De omschrijving van de nieuwe vlag volgens het raadsbesluit van 8 juni 1999 luidt: *twee banen, wit en rood, met een groene broekingsdriehoek, waarvan de punt reikt tot ½ van de lengte van de vlag, waarop een witte lelie, waarvan de hoogte gelijk is aan de ½ van de hoogte van de vlag.*⁴ Het is niet duidelijk waarom niet creatiever is omgegaan met het oorspronkelijke ontwerp zodat de groene keper, het kenmerkende deel van het gemeentewapen, daarin behouden had kunnen blijven. En waarom werd aan de oorspronkelijke ontwerper geen advies gevraagd?

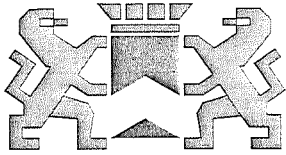
¹ Vergelijk deze wapens met die van de aangrenzende gemeenten Essen en Kalmthout, beiden voormalig bezit van de abdij. Deze voeren beiden eveneens een keper. Ook voerden de dorpen Rijsbergen en Zundert volgens hun zegels uitwendige versieringen bij hun wapen, bestaande uit een kroon van drie bladeren en tweemaal drie parels en twee schildhoudende leeuwen.

² Het wapen van Zundert uit 1817 werd gedekt met een vijfbladige kroon, terwijl Rijsbergen de uitwendige versieringen moest missen. In 1985 is aan laatstgenoemde gemeente een verbeterd wapen in de juiste kleuren verleend, nu verrijkt met kroon en schildhouders: W.A. van Ham, *Wapens en vlaggen van Noord-Brabant* (Zutphen 1986) 147 en 181 (Rijsbergen) en 49 en 185 (Zundert).

³ Van Ham, *Wapens en vlaggen*, 203 en 207-208.

⁴ Zie ook Jan Melssen, 'Wapen en vlag voor de nieuwe gemeente Zundert, *van Schild en Vaan*, VIII (2001) nr. 2, 22-23.

3. Vooral kerstmis is in dit verband merkwaardig. Zou er 'kermis' gezegd zijn? Het gebruik van briefpapier met gemeentewapen komt in principe juist het nieuwe gemeentebestuur toe. De dorpen hebben sinds 1 januari 1997 geen afzonderlijk bestuur meer!
4. aanvulling WvH.

G E M E E N T E
Z U N D E R T

bestaande uit de kerkdorpen :
Achtmaal, Klein Zundert, Rijsbergen, Wernhout, Zundert

6
1

Voorstel om een nieuw gemeentewapen en nieuwe gemeentevlag in te voeren

geschiedenis

Het gemeentewapen van de voormalige gemeente Zundert en zoals dat wordt gehanteerd sedert de gemeentelijke herindeling van 1 januari 1997 dateert uit 1816. De toenmalige "Hooge Raad van Adel" bevestigde op 20 februari 1816 het volgende wapen voor de gemeente Zundert, dat sedert 16 juli 1817 in gebruik is:

"zijnde van lazuur, beladen met een chevron en verzeld en chef van twee leliën en een pointe van Jerusalemskruis, gekantonneerd met vier diergelijke kleinere, alles van goud. Het schild ter wederzijde vastgehouden door een klimmende leeuw en gedekt met eene kroon, mede alles van goud."

Op 15 juli 1918 schreef prof. H. van der Hoeven aan het toenmalige college van Zundert dat het gemeentewapen fout was.

De raad der gemeente Zundert heeft op 25 januari 1962 op voorstel van burgemeester en wethouders van 3 januari 1962 het volgende besluit genomen wat betreft de gemeentevlag, zoals die werd gehanteerd tot aan en sedert de gemeentelijke herindeling van 1 januari 1997:

I in te stellen een vlag voor de gemeente Zundert volgens de bij besluit behorende model;

II vast te stellen de volgende omschrijving van deze vlag: vierkant bestaande uit een blauw veld waarop een uit de rechter- en linkerbenedenhoek uitspringende gele keper is aangebracht, waarvan de bovenzijde tot 5/6 van de totale hoogte van de vlag reikt."

Op het verzoek uit 1986 van het Streekarchief Nassau-Brabant om stappen te ondernemen om te komen tot een gemeentewapen dat historisch verantwoord zou zijn voor de gemeente Zundert, besloot het college op 20 oktober 1986 om praktische redenen geen procedure aanhangig te maken om het wapen aan te passen en een nieuwe gemeentevlag in te stellen. De adjunct archivaris van Bergen op Zoom (specialist in deze) had toen een en ander over het gemeentewapen uitgezocht en hierover gerapporteerd. Zijn conclusie komt overeen met de nieuwe beschrijving van de commissie voor wapen- en vlaggenkunde.

De Noordbrabantse commissie voor wapen- en vlaggenkunde heeft in maart 1989 en bij herhaling in november 1989 rapporten toegestuurd waarin werd opgenomen, dat het gemeentewapen en de gemeentevlag historisch, heraldisch en vlaggenkundig onjuist zijn. In maart 1990 heeft het college besloten om vanwege prioriteiten geen voorrang te geven aan het aanpassen van het wapen en de vlag.

De rapporten van voornoemde commissie zijn opgenomen in een rapport van deze commissie, zoals dat in 1996 is toegezonden aan de gemeente Zundert en andere gemeenten die onjuiste wapens en vlaggen hebben.

De commissie heeft als doelstelling een juist gebruik van gemeentewapens en gemeentevlaggen te bevorderen.

Na de gemeentelijke herindeling is afgesproken en sedert vorig jaar in de planning opgenomen om besluitvorming over het invoeren van een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag af te ronden tijdens de huidige zittingsperiode van de gemeenteraad.

nieuw gemeentewapen

In het eerdergenoemde rapport van de commissie voor wapen- en vlaggenkunde wordt voorgesteld om het wapen van Zundert aan te passen volgens de volgende omschrijving.

nieuwe omschrijving

"in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een verkort krukkenkruis, tussen de armen begeleid van vier kleinere krukkenkruisjes (Jeruzalemkruis), alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en tweemaal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel."

In bovenstaande beschrijving zijn de kleuren en de vormgeving afgestemd volgens de heraldische structuur.

nieuwe gemeentevlag

In het rapport uit 1996 van de commissie voor wapen- en vlaggenkunde wordt niet gesproken over herziening van de gemeentevlag.

Eerder in 1989 is van voornoemde commissie een schrijven ontvangen omtrent het aanpassen van de gemeentevlag. Een uittreksel uit een rapport is bij die brief gevoegd.

In feite geldt dat de gemeentevlag afgestemd moet zijn op het gemeentewapen, zoals dat wordt vastgesteld.

nieuwe beschrijving gemeentevlag

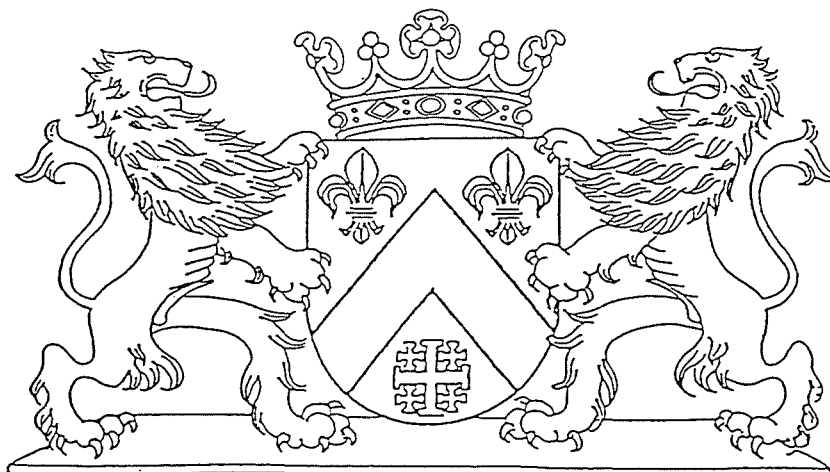
"een witte vlag, met een gelijkbenige groene broekingskeper, waarvan de benen een breedte hebben van 1/4 van de vlaghoogte; deze reikt tot 1/2 van de vlaglengte. Op het midden van de vlucht een rood, verkort krukkenkruis, met een hoogte en lengte van 4/5 van de vlaghoogte en in de armen vergezeld van eenzelfde, kleiner kruisje, met een hoogte en een lengte van 1/5 van de vlaghoogte; de armen van het grote kruis hebben een lengte van 1/8 van de vlaghoogte; die van de kleine kruisjes hebben armen die 1/32 van de vlaghoogte zijn."

voorstel

besluiten om over te gaan tot het invoeren van een nieuw, aangepast gemeentewapen en een aangepaste gemeentevlag volgens de beschrijving in dit voorstel en de gemeenteraad hiertoe laten besluiten.

Na deze herzieningen luidt de omschrijving:

in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een krukkenkruis (Jerusalems kruis), begeleid, tussen de armen, van vier krukkenkruisjes, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en tweemaal drie parels en ter weerszijden gehouden door een leeuw van goud, getongd en genageld van keel.

ontstane ramp. De GAC stuurt alle parate diensten aan. Aan de schaal-grootte van 600.000 inwoners voldoet het gebied van Stadsgewest en Streekgewest. De GGD heeft financiële middelen van f 0,30 per inwoner beschikbaar voor rampenbestrijding.

Desgevraagd antwoordt de voorzitter aan WBZ dat de financiering in oktober 1999 opnieuw wordt geagendeerd in deze commissie.

ADBIES

De commissie adviseert unaniem conform het voorstel van burgemeester en wethouders.

6. Procedure nieuw gemeentewapen Zundert

AB en VVD gaan akkoord met het voorstel en vragen of de huisstijl in de toekomst wordt gewijzigd. Hoe staat het met de ambtsketen? De VVD vindt het wapen als huisstijl oudbollig.

PLB gaat akkoord met het voorstel.

CDA stemt ook in met het voorstel en stelt vast dat het voorstel tevens betreft het vervaardigen van een nieuwe gemeentevlag. De witte kleur in het voorstel wil de fractie graag laten toetsen.

WBR onderschrijft wat is gezegd door het CDA wat betreft de witte kleur van de vlag. De fractie had graag gezien dat het vervaardigen van een nieuwe ambtsketen bij dit voorstel was betrokken. Hoe is gesteld met de verzekering?

WBZ vindt dat overdreven veel aandacht is geschonken aan dit voorstel, maar steunt de meerderheid in dit voorstel. De fractie zou overigens wel voor een andere kleurstelling hebben gekozen.

De voorzitter zegt dat het nieuwe wapen heraldisch gezien verantwoord is, ook wat betreft de kleuren. De kleur blauw is heraldisch niet verantwoord. Hij is niet van plan vooralsnog veranderingen aan te brengen in het logo (huisstijl). Op de ambtsketen zal het wapen moeten worden aangepast als het nieuwe gemeentewapen door de raad wordt goedgekeurd. Hij zal nadenken over het vervaardigen van een nieuwe ambtsketen.

Een andere kleur dan wit in de gemeentevlag neemt de voorzitter mee in zijn overweging en vraagt advies hierover aan de Hoge Raad van Adel.

ADVIES

De commissie adviseert unaniem conform het voorstel van burgemeester en wethouders.

7. Uitvoering actieprogramma Werkwijze & Cultuur

De commissie neemt een en ander voor kennisgeving aan.

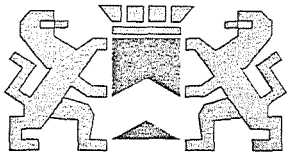
8. Ingekomen stukken

De ingekomen stukken worden voor kennisgeving aangenomen.

9. Mededeling

gemeentelijke samenwerking

De mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen.

G E M E E N T E
Z U N D E R T

VERZONDEN

bestaande uit de kerkdorpen :
Achtmaal, Klein Zundert, Rijsbergen, Wernhout, Zundert

11 FEB. 1999

Bgm/secr.

afschriften voor: ROMANUS/DAWNEZPO/BZ
afdoeningcentrale

De Hoge Raad van Adel
Postbus 16325
2500 BH 'S-GRAVENHAGE

Uw brief van :
Ons nummer :
Bron : BZ/WAPENVLA
Beh. ambt. : F.F.M. Sloomans
Doorkiesnr. : 076-599 57 27
Bijl. : afbeelding wapen en vlag

Zundert, 10 februari 1999
Datum verzending:
11 FEB. 1999

Onderwerp : advies over voorstel

Geachte heer/mevrouw,

Wij hebben op 26 januari 1999 besloten om voor onze gemeente een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag in te voeren. Ons besluit hebben wij op 8 februari 1999 voorgelegd aan de raadscommissie Algemeen Bestuur van onze gemeente. De commissie stemde unaniem positief in met ons voorstel. Tegelijk is besloten om aan u advies te vragen of de keuze van het wapen en de vlag historisch en heraldisch juist zijn en ook voldoen aan de vereisten. Eerst daarna wordt het voorstel met uw advies ter besluitvorming voorgelegd aan onze gemeenteraad.

De beschrijving van het nieuwe gemeentewapen is als volgt;

"in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een verkort krukkenkruis, tussen de armen begeleid van vier kleinere krukkenkruisjes (Jeruzalemkruis), alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en tweemaal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel."

De tweemaal drie parels zijn wit en de band van de kroon met de versierselen zijn goud.

De beschrijving van de nieuwe gemeentevlag is als volgt:

"een witte vlag, met een gelijkbenige groene broekingskeper, waarvan de benen een breedte hebben van 1/4 van de vlaghoogte; deze reikt tot 1/2 van de vlaglengte. Op het midden van de vlucht een rood, verkort krukkenkruis, met een hoogte en lengte van 4/5 van de vlaghoogte en in de armen vergezeld van eenzelfde, kleiner kruisje, met een hoogte en een lengte van 1/5 van de vlaghoogte; de armen van het grote kruis hebben een lengte van 1/8 van de vlaghoogte; die van de kleine kruisjes hebben armen die 1/32 van de vlaghoogte zijn."

Bezoekadressen:	Markt 1, 4881 CN Zundert fax 076 - 599 56 66	St. Bavostraat 18, 4891 CJ Rijsbergen fax 076 - 596 98 66	Centraal tel. nr. 076 - 599 56 00
Correspondentie-adres:	Postbus 10.001, 4880 GA Zundert		
Kantooruren:	Bezoek- en openingstijden publiek ma. t/m vr. 09.00 uur tot 12.30 uur, telefonisch bereikbaar ma. t/m do. 08.30 uur tot 17.00 uur en op vr. van 08.30 uur tot 12.30 uur		
Bank:	Postbank: 825.122 - ABN/AMRO: 47.26.01.466 - Rabo: 17.06.17.009.		

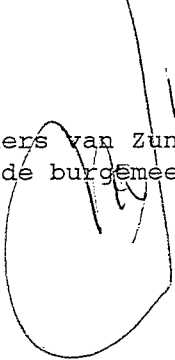
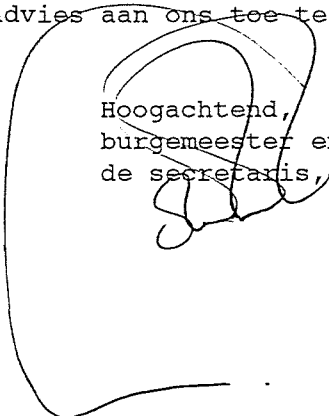
Bijgevoegd zijn een afbeelding van het wapen en van de vlag in de kleuren zoals hiervoor omschreven. De afbeeldingen zijn ingekleurd door de Stichting Streekhistorisch Museum Rijsbergen-Zundert. Graag ontvangen wij de tekeningen met uw advies retour.

Wat betreft de kleur van de gemeentevlag heeft de commissie Algemeen Bestuur uitgesproken dat wit geen goede en mooie kleur is. Het is nogal besmettelijk.

Wij vragen uw advies voor een andere kleur, die historisch en heraldisch verantwoord is.

In afwachting van uw advies verblijven wij. Wij willen tijdens de raadsvergadering van 25 maart 1999 deze aangelegenheid afronden. Wij verzoeken u daarom vriendelijk om, voorzover mogelijk, vóór 7 maart 1999 uw advies aan ons toe te zenden.

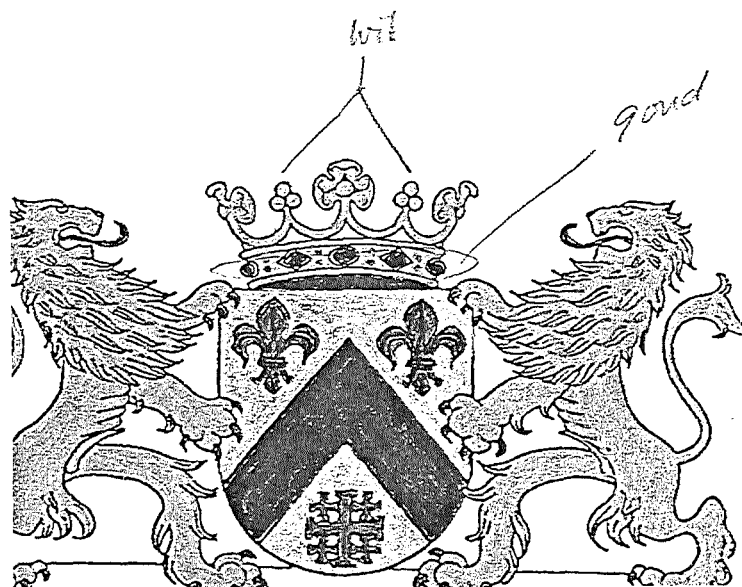
Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Zundert,
de secretaris, de burgemeester,

er te gaan tot het invoeren van een nieuw, aangepast gemeen-
te aangepaste gemeentevlag volgens de beschrijving in dit
gemeenteraad hiertoe laten besluiten.

zoningen luidt de omschrijving:

een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies
van een krukkenkruis (Jerusalems kruis), begeleid,
armen, van vier krukkenkruisjes, alles van keel. Het
kruis met een gouden kroon van drie bladeren en tweemaal
en ter weerszijden gehouden door een leeuw van goud,
genageld van keel.

nieuwe gemeentevlag

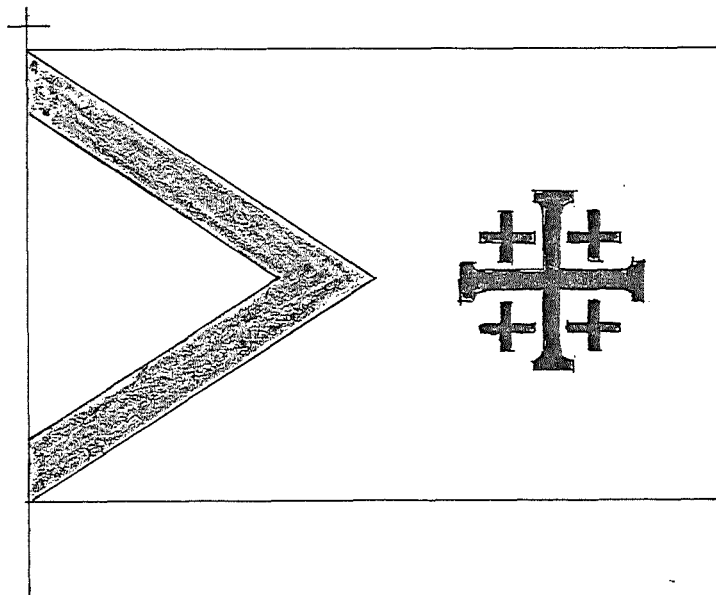
In het rapport uit 1996 van de commissie voor wapen- en vlaggenkunde wordt niet gesproken over herziening van de gemeentevlag.

Eerder in 1989 is van voornoemde commissie een schrijven ontvangen omtrent het aanpassen van de gemeentevlag. Een uittreksel uit een rapport is bij die brief gevoegd.

In feite geldt dat de gemeentevlag afgestemd moet zijn op het gemeentewapen, zoals dat wordt vastgesteld.

nieuwe beschrijving gemeentevlag

"een witte vlag, met een gelijkbenige groene broekingskeper, waarvan de benen een breedte hebben van $1/4$ van de vlaghoogte; deze reikt tot $1/2$ van de vlaglengte. Op het midden van de vlucht een rood, verkort krukkenkruis, met een hoogte en lengte van $4/5$ van de vlaghoogte en in de armen vergezeld van eenzelfde, kleiner kruisje, met een hoogte en een lengte van $1/5$ van de vlaghoogte; de armen van het grote kruis hebben een lengte van $1/8$ van de vlaghoogte; die van de kleine kruisjes hebben armen die $1/32$ van de vlaghoogte zijn."

31 MAART 1999

HOGE RAAD VAN ADEL

2500 BH 's-Gravenhage

B. en W.	Burg.	weth. 1	weth. 2	weth. 3	secr.
afkkoord:					
besproken:					
Ingekomen nr: <i>gg/107</i> 31 MAART 1999 - 207.13 <i>B2/ser.</i>					30 maart 1999
gezien paraaf	<i>[Handwritten Signature]</i>	weth. 1	weth. 2	weth. 3	secr. <i>[Handwritten Signature]</i>
Aantekeningen: <i>Raad 27/ser 1999</i> <i>8 juni</i>					

Postbus 16325
 bezoekadres: Nassaulaan 2B
 tel.: 070-3614281
 fax: 070-3631712

nr. 99/39-6

onderwerp: Gemeentewapen

bijlagen: 1

In antwoord op Uw brief van 10 februari 1999 heeft de Hoge Raad van Adel de eer U mede te delen dat hij kan instemmen met het door U voor Uw gemeente aangevraagde wapen. De Raad moge erop wijzen dat de in het wapen voorkomende figuratie van kruizen in de heraldiek kortweg Jeruzalemskruis wordt genoemd. De omschrijving van het wapen zal dus komen te luiden als volgt:

in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een Jeruzalemskruis, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee maal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en gena-geld van keel.

Het wapen kan bij Hare Majesteit de Koningin worden aangevraagd volgens de bepalingen van bijgaand Koninklijk besluit.

DE HOGE RAAD VAN ADEL,

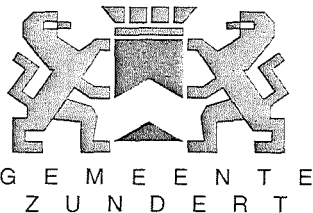

VOORZITTER,

SECRETARIS.

Burgemeester en wethouders
 van de gemeente
 Zundert

bestaande uit de kerkdorpen :
Achtmaal, Klein Zundert, Rijsbergen, Wernhout, Zundert

De raad der gemeente Zundert:

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 mei 1999;

gehoord het advies van de commissie Algemeen Bestuur d.d. 25 mei 1999;

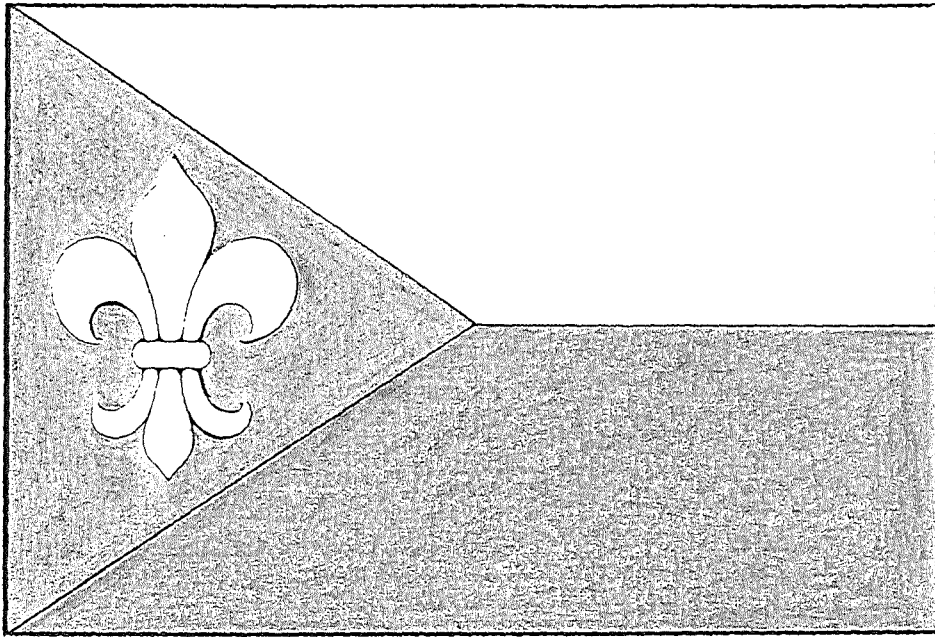
gezien de adviezen van de Hoge Raad van Adel inzake de keuze van een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag;

b e s l u i t:

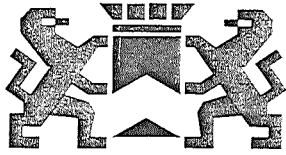
1. over te gaan tot het invoeren van een nieuw gemeentewapen, waarvan de omschrijving luidt: "in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een Jeruzalemskruis, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee maal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel";
2. over te gaan tot het invoeren van een nieuwe gemeentevlag, waarvan de omschrijving luidt: "twee banen, wit en rood, met een groene broeking-driehoek, waarvan de punt reikt tot 1/2 van de lengte van de vlag, waarop een witte lelie, waarvan de hoogte gelijk is aan 1/2 van de hoogte van de vlag".

Aldus vastgesteld in zijn openbare
vergadering d.d. 8 juni 1999
de raad voornoemd,
de secretaris, de voorzitter,

HOGE RAAD VAN ADEL

7. 11. 1917

G E M E E N T E
Z U N D E R T

bestaande uit de kerkdorpen :
Achtmaal, Klein Zundert, Rijsbergen, Wernhout, Zundert

8 juni 1999, nr. 4

Voorstel om over te gaan tot het invoeren van een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag voor de gemeente Zundert.

Aan de raad,

Inleiding.

Wij zijn voornemens om voor onze gemeente een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag in te voeren. Ons voornemen hebben wij op 8 februari 1999 ter advisering voorgelegd aan de raadscommissie Algemeen Bestuur van onze gemeente. De commissie stemde unaniem positief in met ons voorstel. Tegelijk is besloten om aan de Hoge Raad van Adel advies te vragen of de keuze van het wapen en de vlag historisch en heraldisch juist zijn en ook voldoen aan de vereisten. Eerst daarna wordt het voorstel met dat advies ter definitieve besluitvorming voorgelegd aan uw raad.

Eind maart 1999 hebben wij de gevraagde adviezen van de Hoge Raad van Adel ontvangen.

Gemeentewapen.

De Hoge Raad van Adel kan instemmen met het voor onze gemeente aangevraagde wapen, waarvan de omschrijving als volgt komt te luiden: "in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een Jeruzalemskruis, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee maal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel".

Gemeentevlag.

In het rapport uit 1996 van de commissie voor wapen- en vlaggenkunde wordt niet gesproken over herziening van de gemeentevlag. Eerder in 1989 is van voornoemde commissie een schrijven ontvangen omtrent het aanpassen van de gemeentevlag.

In feite geldt dat de gemeentevlag afgestemd moet zijn op het gemeentewapen, zoals dat wordt vastgesteld. De nieuwe beschrijving van de gemeentevlag luidt: "een witte vlag, met een gelijkbenige groene broekingskeper, waarvan de benen een breedte hebben van 1/4 van de vlaghoogte; deze rijkt tot 1/2 van de vlaglengte. Op het midden van de vlucht een rood, verkort krukkenkruis, met een hoogte en lengte van 1/5 van de vlaghoogte; de armen van het grote kruis hebben een lengte van 1/8 van de vlaghoogte; die van de kleine kruisjes hebben armen die 1/32 van de vlaghoogte zijn".

Na behandeling van dit onderdeel in de commissie Algemeen Bestuur is door ons over met name de voorgestelde kleur wit nader advies gevraagd aan de Hoge Raad van Adel. De Hoge Raad van Adel adviseert de kleur wit, die niet te vervangen is gezien het wapen, minder overheersend te maken. De Hoge Raad van Adel heeft ons een ontwerp voorgelegd waarmee wij kunnen instemmen.

De omschrijving van de vlag komt als volgt te luiden: "twee banen, wit en rood, met een groene broekingdriehoek, waarvan de punt reikt tot 1/2 van de lengte van de vlag, waarop een witte lelie, waarvan de hoogte gelijk is aan 1/2 van de hoogte van de vlag".

Advies commissie Algemeen Bestuur d.d. 25 mei 1999.

De commissie Algemeen Bestuur heeft omtrent dit voorstel unaniem positief geadviseerd.

Voorstel.

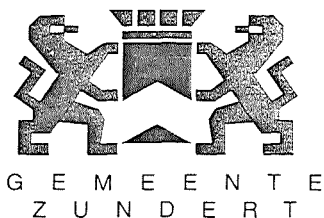
Wij stellen u voor om in te stemmen met het invoeren van het hierboven omschreven gemeentewapen en de eveneens omschreven gemeentevlag. Volledigheidshalve zij opgemerkt dat wij over deze aangelegenheid ook hebben gesproken met de Stichting Streekhistorisch Museum Rijsbergen-Zundert. Ook zij kunnen zich vinden in dit voorstel.

Na uw besluit omtrent het gemeentewapen zal het wapen bij Hare Majesteit de Koningin worden aangevraagd volgens de daarvoor geldende bepalingen.

Alle op die aangelegenheid betrekking hebbende stukken liggen voor u ter inzage.

Zundert, 28 mei 1999
burgemeester en wethouders van Zundert,
de secretaris, de burgemeester,

A.J.M. Anthonissen P. Neeb

VERZONDEN

bestaande uit de kernen :
Achtmaal, Klein Zundert, Rijsbergen, Wernhout, Zundert

25 JAN. 2000

afschriften voor: ROM/VWI/MIDD/WMZ/POI/BZ
afdoeringscentrale

Hare Majesteit de Koningin
Kabinet der Koningin
Postbus 20016
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Uw brief van :
Uw nummer :
Ons nummer :
Bron : gemeentewapen
Beh. Ambt. : Frits Slootmans
Doorkiesnr. : 076-599 57 27/06-22544496
Bijl. : 4
Onderwerp : verlenen gemeentewapen

Zundert, 20 januari 2000
Datum verzending:

25 JAN 2000

Geachte mevrouw,

De Gemeente Zundert is ontstaan op 1 januari 1997 uit de voormalige gemeenten Zundert en Rijsbergen. Beide gemeenten hadden een gemeentewapen en een gemeentevlag.

Begin 1999 heeft de raadscommissie Algemeen Bestuur besloten om een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag vast te stellen. Dit vanwege de gemeentelijke herindeling. Hierna is de Hoge Raad van Adel verzocht om ons te bevestigen en te adviseren omtrent de beschrijving van het te voeren gemeentewapen en gemeentevlag in de toekomst. Van beiden, gedateerd 30 maart 1999, ontvangt u een afschrift met bijlagen.

Op 8 juni 1999 heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen met het voorstel van burgemeester en wethouders op bevestiging en advies van de Hoge Raad van Adel. Het raadsvoorstel en raadsbesluit treft u eveneens aan.

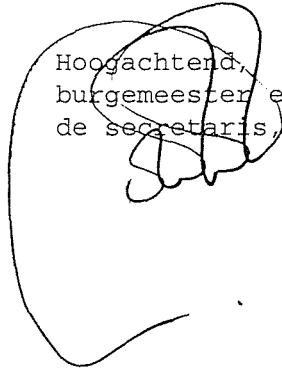
De nieuwe gemeentevlag kunnen wij nu gaan voeren op basis van het advies van de Hoge Raad van Adel en het besluit van de gemeenteraad.

Voor het voeren van het nieuwe gemeentewapen wenden wij ons tot u op grond van het Koninklijk Besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181.

Bezoekadressen:	Markt 1, 4881 CN Zundert fax 076 - 599 56 66	St. Bavostraat 18, 4891 CJ Rijsbergen fax 076 - 596 98 66	Centraal tel. nr. 076 - 599 56 00
Correspondentie-adres:	Postbus 10.001, 4880 GA Zundert		
Kantooruren:	Bezoek- en openingstijden publiek ma. t/m vr. 09.00 uur tot 12.30 uur, telefonisch bereikbaar ma. t/m do. 08.30 uur tot 17.00 uur en op vr. van 08.30 uur tot 12.30 uur		
Bank:	Postbank: 825.122 - ABN/AMRO: 47.26.01.466 - Rabo: 17.06.17.009.		

Wij verzoeken u ons het nieuwe gemeentewapen gemeente Zundert te verlenen en het wapendiploma toe te sturen conform de omschrijving zoals die hier is bijgevoegd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Zundert,
de secretaris,

A large, somewhat circular handwritten signature in black ink, partially overlapping the text to its right.

_____

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop followed by the letters 'neeb', with a horizontal line underneath.

WIJ **B**EATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van 20 juni 2000
no: 00.000395
houdende verlening van
een gemeentewapen

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 13 juni 2000, no. BK00/54148, Directoraat-generaal Openbaar Bestuur, afdeling Kabinetszaken.

G e l e t o p het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, nr. 32, en het Koninklijk besluit van 23 april 119, Stb. 181;

Gezien het advies van de Hoge Raad van Adel;

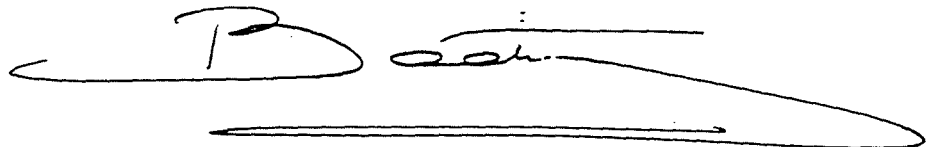
HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Aan de gemeente Zundert een wapen te verlenen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:

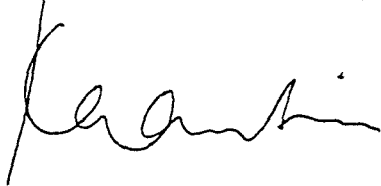
"In zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een Jeruzalemskruis, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee maal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel".

Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is belast met de uitvoering van dit besluit.

13-Gravenhage, 20 juni 2000

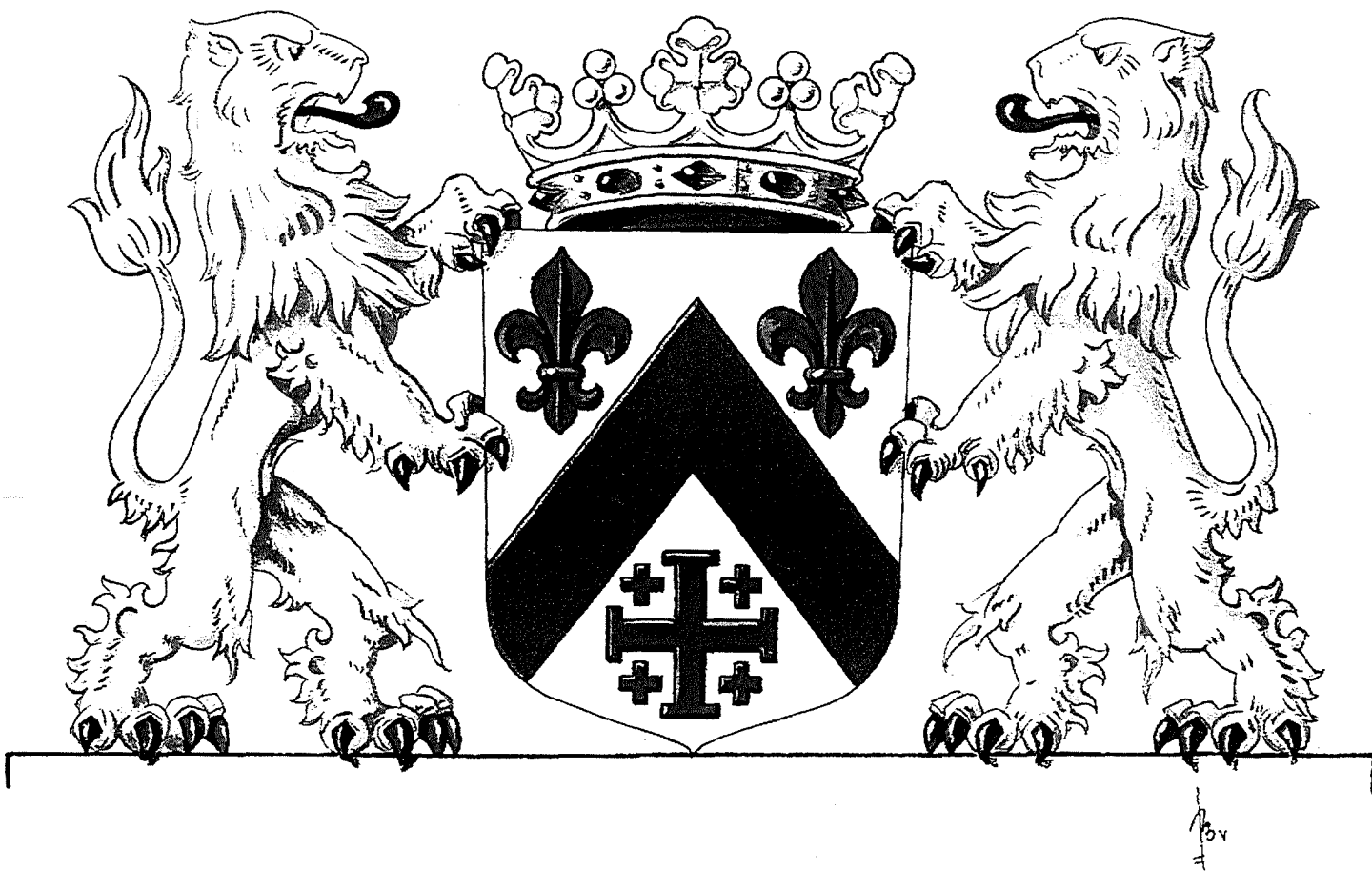
DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES,

Overschrijving het oorspronkelijke,
DE SECRETARIS-GENERAAL VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES,

W.J. Kuijken

Gemeente

ZUNDERT

NB

KB 20 juni 2000,
nr. 00.000395

In zilver een keper van sinopel, vergezeld
boven van twee lelies en beneden van een
Jeruzalemskruis, alles van keel. Het schild
gedekt met een gouden kroon van drie blade-
ren en twee maal drie parels en gehouden
door twee leeuwen van goud, getongd en gena-
geld van keel.

Diploma
22 november 2000

f 850

21 SEP. 2000

Datum
15 september 2000

Ons kenmerk
BK00/76499

Onderdeel
DGOB/KabZa

Inlichtingen
A. Wagemans
T (070) 426 6031
F (070) 426

Uw kenmerk
-

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Burgemeester en wethouders van Zundert
Postbus 10.001
4880 GA ZUNDERT

21 SEP. 2000

Onderwerp
Gemeentewapen Zundert

Hierbij doe ik u toekomen een afschrift van het Koninklijk besluit van 20 juni 2000, no. 00.000395 waarbij aan de gemeente Zundert een wapen wordt verleend.

Het desbetreffende diploma zal u zo spoedig mogelijk door de Hoge Raad van Adel worden toegestuurd.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze;
het hoofd van de afdeling Kabinetszaken,

A.J. Vos

b. en w.	burg.	weth. 1	weth. 2	weth. 3	secr.
afgevoerd:					
inspektant:					
Ingekomen nr: 2000/1886		21 SEP. 2000		- 2.09.13	
gezien paraaf		weth. 1		weth. 2	
		weth. 3		secr.	
Aanmelding:					

Het gemeentewapen

In 1999 koos de gemeente Zundert voor een nieuw gemeentewapen en een nieuwe gemeentevlag. De omschrijving van het wapen luidt:

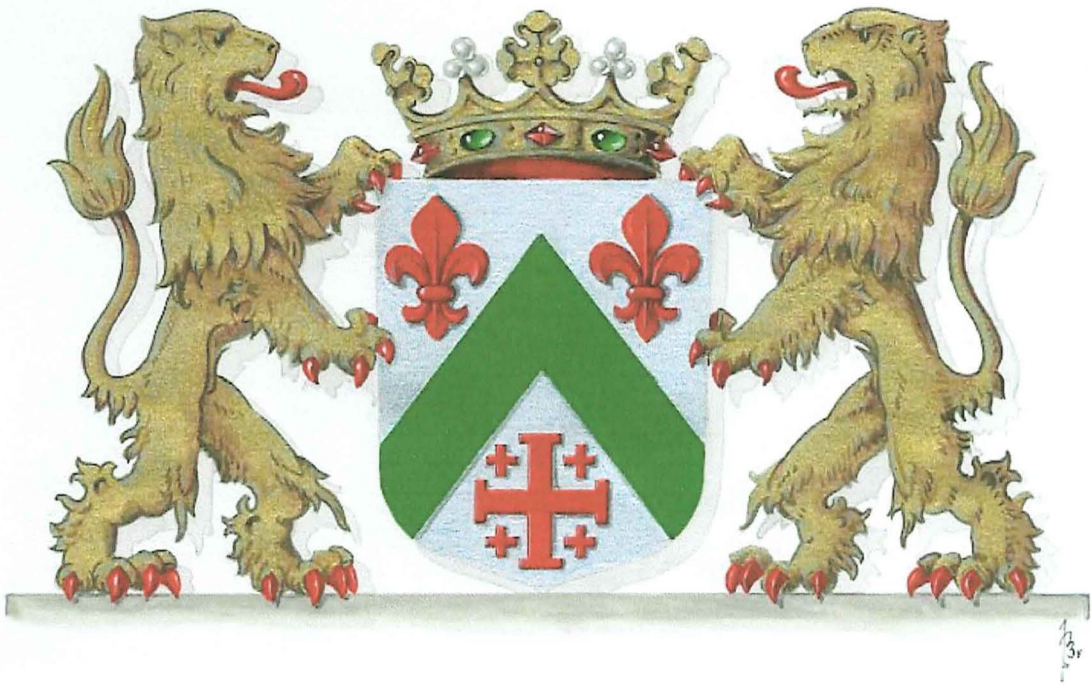
“in zilver een keper van sinopel, vergezeld boven van twee lelies en beneden van een jeruzalemskruis, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee maal drie parels en gehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van keel”.

Bevestigd bij besluit Hoge Raad van Adel van 16 juli 1817.

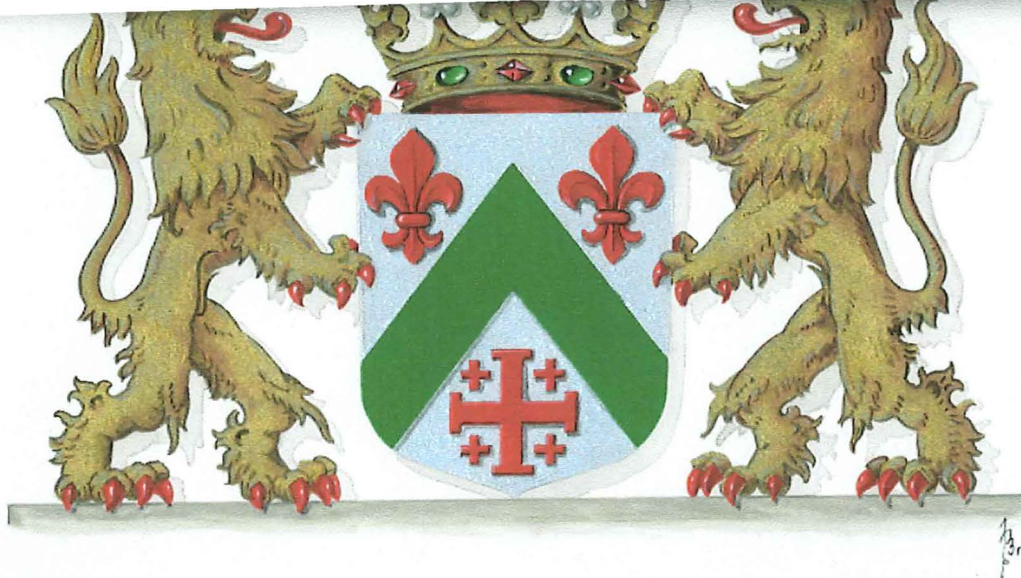
Digitaal

Het wapen is in 2007, geheel volgens de eisen van de Hoge Raad van Adel, digitaal geïllustreerd. Daarmee is de gemeente Zundert weer helemaal bij de tijd!

"Is zilver een keper
van sinopel, vergezeld
boven van twee lelies
en bezeden van een
Jeruzalemskruis, alles
van keel. Het schild

gedekt met een gouden
kroon van drie bladen
en twee maal drie
parels en gehouden
door twee leeuwen
van goud, getorqd en
gezageld van keel.

Gedaan te 's-Gravenhage, 22 november 2000

DE HOGE RAAD VAN ADEL,

Voorzitter

Secretaris

